

A SZABADKŐMŰVESSÉG A KULISSZÁK MÖGÖTT

ÍRTA:
K A B O S .

BUDAPEST, 1910
A Pázmáneum nyomása

Napfényre a vakondokkal!

A földalatti üregek és bújókák birodalmában tudvalevőleg nagy úr a vakond, minden földművelő mesélhetne róla! — de ez a nagyuraságcsak addig terjed, míg vakond ő kegyelmét a sötétség palástja födi, míg az odvak és titkos alagutak homálya rejtí földalatti settenkedéseit, aknamunkáit.

Jaj neki, ha világosságra kerül, bezzeg hamar elbánik vele a földmives vagy a kertész, kinek mezejét, virágágyát a földturó oly otromba érzéketlenséggel eléktelenítette.

Fél is ökelme a világosságtól, mint az ördög a szenteltvíztől; a bujkálás, a sötétség, az alattomoság ránézve életkérdés.

Társadalmi életünknek is vannak alattomos vakondjai: a szabadkőművesek. Páholyaik rejtekébe bújva élíek titkos életüket, szövíek alattomos terveiket, ott túrnak-fúrnak társadalmi életünk minden fontos kultúrintézményei közelében s egész szövevényes aknamunkával ássák alá a keresztény nép ideigvaló s örök boldogulásának alapját.

Vakondok módjára, látatlanul ott bujkálnak minden társadalmi állásban, minden osztályban, minden körben; maholnap nincs a köz- és magánélet egész mezején egy talpatnyi föld, melyet fél nem forgattak: feldűlják a vallási békét, aláássák a politikai fejlődés alaposzlopait: a tekintélyt, társadalmi igazságot és becsületet, megszentéstelenítíek a családi tűzhelyt; a tudomány, művészet, sőt még a humanisztikus törekvések is át meg át vannak túrva-fúrva szabadkőműves vakondtúrásokkal. Befurakodtak mindenhová, elhatalmasodtak mindenütt, s mindennek tetejébe még nekíek áll fölebb, még ök jajgatnak s panaszkodnak, hogy a napvilág még mindig nem az ö kizárólagos birtokuk.

Keresztények! Magyarok! Meddig túrjuk ezt a vakmerő vakonduralmat? Meddig hagyjuk köz- és magánéletünk legszebb virágoskertjeit e földturó népség prédájára?

Napfényre velük! Elő a föld alól! Kí az odúból!Nézzünk a szemükbe teljes világosságnál, rántsuk le a leplet a titkolózó sötétencek zegútjáról. Aki becsületes ember, az nem fél a napfény világától.

Csak a nemrégiben ülték a magyarországi szabadkőművesek újjászervezésük 25 éves jubileumát s amit ez alkalommal önmagukról mondtak, felette jellemző rájuk nézve. Náluk úgyszólván páratlan nyíltsággal szegezték le feladataikat és terveiket.

A dolog egyrészt roppant tanulságos, másrészt azon kellemes helyzetbe juttat, hogy saját szavaikból ismerhetjük meg, *mi is voltaképpen a szabadkőművesesség.*

Azért igenis ez legyen jelszavunk: „*Szabadkőművesesség, napfényre ved!*“

Mi a szabadkőművesek feladata?

A „Kelet“ 1919 áprilisi számában (190. old.) *Jászi Oszkár* testvér az „emberi haladásW előmozdításában látja a szabadkőművesek feladatát. Jó, de mit ért a haladás alatt?”

„Történelmi múltunknál és adott gazdasági helyzetünkénél fogva, úgymond, az emberi haladás ügye úgy érvényesül Magyarországon, mint harc a *hitbizományok és holt kéz uralma ellen, 1)* mely megnyomorítja hazánk összes produktív erőit; mint küzdelem a *felekezeti oktatás ellen 2)*, mely bilincsekbe veri a lelkiismeret szabadságát és szárnyát szegi a gondolat repülésenk”. 3)

Azután imígyen fejezi be ezen beszédjét: „Ez a történelmi programul

1) Tehát nem a zsidó szélhámosok, a kis- és nagy szélhámosok, a börzecsálók slb. és a vérszopó uzsorások ellen, akik ezrével juttatják koldusbotra szegény honfitársainkat? Ezek Jászi .: úr szemében nyilván teljesen ártatlanok produktív erőink lekötésében.

2) Köszönjük a nyíltságot. Máskor égre, földre esküsznek ugyan ezek az urak, hogy nincsenek a vallás ellen; itt leplezetlenül kimondják, hogy már a zsenge gyermekkortól kezdve .felveszik a harcot a vallásosság ellen.

3) Van benne valami I Mi tényleg azt hirdetjük, hogy hazudni, lopni, paráználkodni nem szabad; sőt a gondolat röptének is határt szabunk; az oknélküli gyanúsítást, szeretetlen vagy aljas gondolkodást elítéljük, szóval, igen is, korlátokat szabunk a törvénytelen szabadságnak. És tán ez nem tetszik a .: uraknak?

4) Hát nem egynéhány ezer szabadkőműves tartja-e kezében a politikai hatalmat tényleg széles ez országban? Nem holmi összetartó idegen elem „holt keze“ veszi-e el magyar kézből a magyar földbirtokot?

5) Mondja most már valaki, hogy ezek a tisztelt urak ott a föld alatti rejtekben nem üznek százsoros értelemben vett *politikát!* Tessék csak megfigyelni: mindama törvényjavaslatok, amelyekkel az ország békéjét minduntalan felkavarják, ott készülnek a páholyokban; így — hogy az általános választói jogtól eltekintsünk — a szekularizáció, az iskolák .államosítása, a keresztényiden házassági törvények stb.

6) De nehezen is fogja föl ez az úr, amit különben még a vad pogányok is beláttak, hogy miután az életből minden bajt s nélkülözést ki-, zárni nem lehet, bölcs ember inkább megtanulja békén viselni a szenvedést!

7) Nem volna szíves ezt a nagy, merész mondást be is bizonyítani?

8) Mi in. De mi nemcsak itt, hanem az örök életben is. Sőt nekünk szent meggyőződésünk, hogy az örök életben való hit nélkül itt a földön sem lehetünk boldogok, mert hit nélkül egymást maró vadállatokká fajúlnánk, miként „figura docet“ — odatül.

csak utópia mindaddig, míg a politikai hatalom a nagybirtok és a holt kéz kizárólagos birtokában van. 4) Nagy céljainkhoz az ut csakis az általános egyenlő, titkos választójog törvénybe iktatása lehet.“ 5)

Ezen beszédnek szakasztott mását mondotta el Pfeifer Ignác .: testvér (alighanem ez is zsidó) egyik tagfelvételük alkalmával („Kelet“ 1910. 202. oldal.)

„A dogmák — úgymond — azt hirdetik, hogy a földi élet akkor tetsző Istennek, ha szenvedni és nélkülözni tanulunk és ha megjárjuk az élet kálváriáját 6). A dogmák szószóloji gondoskodnak is róla, hogy megjárjuk az élet minden kálváriáját”. 7)

„A mi hitvallásunk t. i. a szabadkőműveseké, más; mi itt a földön akarjuk boldognak tudni embertársainkat 8)

Az emberek százezreit vitték máglyára, Istennek nagyobb dicsőségére". 9) „Még évtizedekkel ezelőtt a rabszolgaság eltörlése, majd később a jobbagység megszüntetése képezte egyik feladatát a szabadkőműveseknek, 10) ma a gondolat és lelkiismeret szabadságának elnyomása és a gazdasági lenyűgözés ellen kell küzdenie a klerikalizmus, a feudalizmus és militarizmus ellen." 11)

Még világosabban állítja elének a szabadkőművesek feladatát *Purjesz Lajos* .: testvér a „Harcos szabadkőművesség” címén. („Kelet” 1910. 220. old.)

Azt mondja, hogy a régi hagyományok (t. i. keresztény korból maradt elvek) megsemmisítésére lassan fejlődő szociális forradalomnak a szele tombol, és jól teszi; ebből ők is részt kérnek. 12)

A förmedő beszéd főbb vonásai-
ban itt következnek:

9) Történelem: — elégtelen.

10) Nono, igazán?

11) Csodálom, hogy a sok veszedelmes *izmus* közt a *judaiszmus* sohasem emlegetik. De legalább tisztábban látjuk, mennyire távol vannak az urak a politikától és a vallásyülölettől.

12) Minduntalan tapasztaljuk, hogy a szabadkőművesség a legszer-
telenebb radikális demokráciával ölelkezik, akár csak édes szülöttje volna.

13) Igen, igen. A szent keresztel a kezünkben tettük sajátunkká és nagygyá a hazát; vérünkkel vásároltuk és annyi ádáz küzdelem között ezer éven át oltalmaztuk; azt hisszük, hogy eme hagyományos, ezredéves keresztény elvnek, mellyel hazánkat szereztük és nagygyá tettük, több létjoga van a hazában, mint az istentelenség elveinek, melyeket Purjesz úr „szabad gondolatnak” nevez. Hogy azonban a keresztény elv az önök istentagadó elvével összeütközik, abban igazuk van, Purjesz uraim.

14) Ez volna a kötelessége, annyi tény; de hogy valósággal hogyan védelmezi a kér. elveket az „állam”, azt láthatja kiki Spanyolország példáján.

15) Hát nem kötelessége-e az államnak alattvalóinak jogait s jogos érdekeit védeni?

16) Nem éppen „középkori sötétség ez” I Épp úgy nevezhetné jelenkori s minden korbéli közmeggyőződésnek. A túlvilágban való hit eredete csakis a legmélyebb barbárságba sülyedt népeknél hiányzik vagy homályosodott el.

17) Így, így, Purjesz úr; persze a 31 szabadkőműves, kik a leg-
utóbbi választás szárnyain a politikai fórumra bejutottak, közöttük Mezei,
Vészi stb. nem „ősdi politikusok”, legalább amióta lerakták a pajeszt.

18) Főleg a szabadkőműves szemüvegén nézve, sok a sötétség ott is,
ahol tényleg verőfény van; de fordítva is!

„Fonák hagyományok, sötét emlékek-
ből táplálkozó előjogok 13) ütköznek
a szabad gondolattal . . .

„Védő várak (a kér. elveknek) az
állam 14), amely az osztályérdekek vé-
delmére mindenkor ráborította oltal-
mazó palládiumát 15), Védővárak az
egyház, *ma is középkori felfogásával,
sötét elveivel és lulvilági üdvösséget
hirdető hazugságaival.* 16)

Védő várak a politikai fórum,
melyről

ősdi politikusok nem akarnak eltaka-
rodni, mert ez egyértelmű volna halá-
lukkal...” 17.)

És így tovább,— profán, piszkos lá-
bakkal belegázol művészetünkbe, ze-
nénkbe, irodalmunkba stb. Amit év-
századokon alkottunk, lepökdösi, ki-
gunyolja.

Azután így folytatja:

„Ezekre a bagolyvárakra (értsd:
állam, egyház, politikai fórum, iskola
stb. amit egy ezer éven át annyi iz-
zadság, könny, fáradság és véráldo-

zaltai alkottunk sűrű feketeség borul... 18) Hadd dolgozzék a paraszt ... 19)

„A bagolyvárak azonban egymással szervezett összeköttetésben vannak. 20) Az előjogos, latifundiumos 21) ur, a főpap megértik egymást; a mágnás és a klérus is gondoskedik arról, hogy az uralmon lévő politika az ő érdeküket szolgálja. 22)

Pedig a szél mégis rázza ... a bagolyvárak ablakait.. . Hol a mi helyünk ? (Kiált fel szabadkőműves.) Ott, ahol forr kavargó, tombol valami ... 23) Ott kell nekünk megállni, ezt az evolúciót kell nekünk szabadkőműves, formába önteni, irányítani ... Ott van a helyünk, ahol harcolnak az emberi jogokért, 24) ahol le akarnak rázni a gondolatról és a jogról évszázados,

redves bilincseket. 25)

„Hatalmas ellenfelekkel állunk szemben folytatja. — Az öröklött jogok 26) megvédése nagy szenvedélyeket vált ki azoknak a birtokosaiból. 27) Vessünk csak egy pillantást az egyházra, milyen szervezetten intézi védelmi munkáját, 28) melyből gyakran már támadásokba is átsap. 29) A reverenda fölé (nem is a kaftán fölé) kardot kötnék és belé markolnak a sötétség minden argumentumába, hogy megmozgassák a tömeget ellenünk, hogy elringassák népünket 30) abban a tudatban, hogy a szűz anya országa tejjel, mézzel folyó Kánaán. 31) Képzett, vitázó katonáikat küldik ellenünk s némelyik már egy Pázmány Péter ékesenszólásával védi a maga igazát. Argumentumaiból természetesen hiányzik a szeretet, a szelidség,

19) Demokrata frázis. De tudom is én, ez a mondat a Purjeszék szájából remekül hangzik. Hiszen tudvalevőleg úgy-e ők azok, akik a paraszt kezéből szeretettel kiveszik a kapát?

20) Ami egyébként tudvalevőleg a vakondok kizárólagos privilégiuma.

21) Értsd nyilván a báró Hirscheket, Deuschokat, Rosenbergeket, ... avagy nem-e?

22) Hogyne és pedig milyen sikerrel I Ha egy két jó katolikus is meg meri magát mutatni a hatalmi körökben, az ötezer szabadkőműves csatlósaival egyetemben kórusban kiáltja: bitóra, keresztre vele! De azért még ők jajgatnak.

23) Ez már szent igaz. A dulás-fulás, rontás-bontás, felfogatás a szabadkőművesek mestersége. Ez már igazi

24) P. o. ahol az egyházat kirabolják, ahol eltíporják a vallást, ahol meggyilkolják a békés imádkozó népet, felgyújtogatják a templomokat, szerzetes intézeteket, iskolákat. . . Nagyon örülnénk, ha ezt tagadni méltóztatnék, mert így alkalmunk nyílnék friss bizonyítékokkal szolgálni.

25) Természetesen, még pedig azért, hogy felrakhassák a szabadkőművesség ujdonat uj, ragyogó aranyos orrkarikáit és kalodáit. S be mennyire kedvesek ezek. Tessék csak megpróbálni a szabadság elvét védeni páholyban, tessék meggyőződés szerint védeni a vallás jogát, az egyház rdemeit stb. Csakhogy szőröstől bőröstől nem fálják fel érte a vakmerőt.

26) Purjeszék persze nehezen is beszélhetnének öröklött jogokról!

27) Ideje is volna már.

28) Hallod-e kath. társadalom? B'zony pirulni illenék e meg nem érdemlett dicséretre!

29) No lám, hogy szörnyülködik afelett, hogy még már támadni is merünk. Purjesz azt hiszi, hogy nekik minden szabad; ostromolhatnak akár ozmán fanatizmussal: minékünk csak épen, hogy a pofonokat szabad hajlongva zsebreraknunk. Minket forgassanak ki minden jogainkból, raboljanak ki, tegyenek koldussá évezredes honunkban, — a mi egyetlen jogunk a — birkatürelem gyakorlása legyen.

lágyság, 32) büszkén hirdetik; hogy nekik nem az a Krisztus az eszményképük, aki gaz hóhérainak kezei között megadással 33) sóhajtja ki lelkét a keresztfán, hanem eszményképük az a Krisztus, aki ostort vett a kezébe s úgy kergette ki a templomból a farizeusokat, mint a kutyaikat. 34) Pogánynak, hitetlennek neveznek bennünket, 35)amiért megmerjük zavarni a szomorú Isten birodalmát. 36) Amiért azt tartjuk, hogy egyforma és egyenlő jogúnak kell lennie minden olyan anyaszülöttnek, akiben egyforma piros vér kering. 37) Azt mond-

ják, mi kezdtük a harcot. Tévedés“ .38)

Majd aztán buzdításra fogja:

„Nem látjátok-e, — mond — hogy a sötétség orgiákat ül ? . . . 39) Akárjátok-e intenzívebben kivenni részteket abból a munkából, mely a sötétség összezúzására törekszik ?“

„Hatalmas mester! Erdemes főmester! A ti kötelességek nagy Péter példáját követni! vezessétek a szabadkőművességet a harcba!“

„Szükségünk van emberekre, akik fanatikusán hisznek a mi igazságunkban, 40) akik borzadva látják a poli-

30) Nem, a világerő sem. Mi az önök keletről bejött népét sohasem ringattuk.

31) Im idejutottunk! Profán, idegen ajk büntetlenül úzhat gúnyt azzal a Szúzzel, kit mi, született törzsökös magyarok, ezer esztendő hódolatta, vallunk királynénknak. „Mert belénk ontatott, szivünkbe oltatott eleink véreből tiszteleted. Azért fenn is marad, soha ki nem szakad igaz magyar szívből szereteted !“

32) Persze ez bőven megvan a szabadkőműves beszédekben!

33) Ez, csakis ez kellene a farizeusok modern utódjainak: hogy halcan sóhajtozva, szelíd békében tűrjük a kivégeztetést, a bitót, a megfeszítetést. Be naivok tudnak lenni ezek az urak!

34) Igen, igen! Elég is volt már a becstelen gyávaságból. Nem Krisztus szelídsége és szeretete az, amellyel azt az éktelen bánfáimat viseltük, amivel a szabadkőművesek illettek, hanem becstelen gyávaság; őseink vérével szerzett szent jogaink, birtokunk feladása volt. Ideje már, hogy öntudatra ébredjünk. Szép és fenséges erény a személyes bántalmak hősi lélekkel való elviselése, jóval való viszonzása; de mulasztás és bűnös gyávaság, ha a reánk bízott közkincseket, hitünket, keresztény műveltségünket, élet- és vagyónbiztonságunkat rablók kezére bocsátjuk.

35) Hát mondja, mik mások, ha nem hitetlenek s pogányok? Miről tesz tanúságot e jelen beszéd is?

36) Ezt a pokolból kiugrott sátán sem tudta volna szebben kikerekeniteni! És még fáj neki, hogy pogánynak nevezzük.

37) Hát hisz ez is jogsalap ! Mások azonban kékvérüekről és kutya-vérüekről is beszélhetnek.

38) Szegény ártatlanok ! Hiszen ők a sokszor hirdetett filantropikus czéloknaál maradnak. Ők mindig megfértek bőrükben: sem az újságokban, sem a parlamentben, sem társadalmi téren, sohasem rohantak ki a vallás és annak intézményei ellen . . . Nem, ők semmit sem kezdtek.

39) De igen, látjuk: például mindjárt a páholyokban is, az ablakverő istentagadás csordamoráljának képviselőiben, az orfeumokban, stb. melyeket a szabadkőművesség oly szívesen látna a templomok és hitvallásos iskolák helyén!

40) Ez kell nekik tehát! Nem tudás, hanem fanatizmus ! Szolgalelkek kellene nekik, akik nem gondolkodnak, hanem vakonjj mennek minden bombasztikus frázisjelszó után.

tizáló egyház pusztítását az iskolában. 41)“

„Szükségünk van erős karú, izmos vállú munkásokra . . . Nekünk ki kell menni az utcára? 42);

Ily tónusban folytatja és fejezi be a förtelmes beszédet.

De menjünk beljebb, lássuk világosabban, miről álmodoznak a páholyokban és mi dagasztja keblüket. *úr. Lcszner Rudolf* . . . testvér (talán ez is zsidó voit?) lesz szives bennünket kalauzolni és mindent a maga módja szerint leplezetlenül megmagyarázni.

A „Széchenyi” páholyban tartott felolvasásának („Kelet” 1910. 276. old.) címe és vejeje:

„A társadalom vallásfelekezetek nélkül.”

„Az utolsó pápa utolsó eredménytelen átkát szórta a reformerek, szabadgondolkodók és minden ujiiás ellen ; 44) az utolsó bíboros államtitkár utolsó panaszos leveleit küldte szét a

pápai bullák semmibevétele miatt; 45) a szent kollégium, kétségektől gyötörve, vajjon megszállta-e a szentlélek, elhatározta, hogy nem határoz többé semmit; 46) a püspökök és a többi, földi javakkal bőven rendelkező, 47) az élvezetek özönében fényűzően kéjelgő, különben szegénységre fogadalmat tett coelibatáriusok kiélték magukat; 48) a világot egykor hatalmas alá hajtó pápaság így kénytelen volt a történelem szinteréről lelépni. 49) A többi csuhás, kenetes beszédű és imarebégésben művészkedő istenszolgának is lehanyatlott a napja Róma bukásával. Idejük mult. Mint a tavaszi vihar a hervadt leveleket rázza a fákról, hogy friss hajtásoknak teremtsen helyet, 50) úgy szóródtak szét a nép fölvilágosodásától 51) tarthatatlanná vált, sötét időkből ránk maradt sötét alakok, egy uj szellem szabad fejlődését biztosítva. 52)

„Ez esemény rég vetette előre árnyékát.”

41) Nos ilyenekre soká várhat. De ha pusztításról akar beszélni az iskolákban, keresse azt inkább a Piklerék-, Ágostonék- és édes . . . testvéreinél, akik igazán „politizálva” ölik ki az iskolákban az ifjúság szívéből a hit és erkölcsi érvek csiráját és szörnyetegeket n.-velnek a nemzet serdülő reményéből.

42) Ablakot verni, tudniillik

44) Hogy mennyire volt az „átok eredménytelen”, látni abból is, hogy hiszen még három esztendő múltán is vaczog sokaknak a foguk és ropog a csontjuk az „átok” alatt.

45) Ó bárcsak ne kellene még továbbra is panaszkodni neki a katolikuskok vétkes, megfoghatatlan tétlensége miatt! Bizony nagy szégyen ránk nézve, hogy szabadkőművesektől akarjuk függővé tenni, hogy mily elveket tartson szem előtt a katolikus, ha házasságot köt, vagy miként fejlesszük Egyházunk hiterkölcsi beléletét.

46) Igazi zsidó viccz. A mi szemünkben azonban alig leplezett istenkáromlás.

47) Félre ne értsük: *nem* Rotschildékról beszél!

48) Vakmerőén rágalmazni, gyanúsítani, bizonyíték nélkül vádolni: ó ebben mesterek ezek a magánéletükben természetesen angyali, tisztakezü . . . urak I

49) Kénytelen volt? Mikor? Szabadkőműves uram, jó lesz vérmes reményeit csittítani. Önöknél valamicskével nagyobb hatalom volt az, aki a pápaságról azt mondotta ki, hogy „a pokol kapui sem vesznek erőt rajta.”

50) P. o. Rómában Náthánnak, a szabadkőműves, zsidópolgármesternek, Combénak, Clémenceaunak, Canalejasnak és legvégül Leszner Rudolfnak.

51) Aminek a napja a páholyokban ragyog.

52) Talán már sok is a „sötétség“-bői I? Dehát szívük bőségéből

„A haladásos nézetek és intézmények ellen szórt egyházi átkok, 53) mint görög tűzijátékok, általános derültség mellett pattogtak el, hiszen elfogadható megokolás nélkül szűkölködtek, papi elbizakodottság és elmaradottságtól sugalmaztattak s már annyi erővel sem bírtak, hogy a tudás világosságának terjedését akár milyen szűk körben megakadályozhatják volna. 54) A pápai csalhatatlanság, melyből jogot formáltak az egyházi átokra, maga szolgált bizonyoságul az emberi hibázhatóságnak, mert nem bírja el, mint az egyház oszlopainak tartott többi dogma sem, a kritikát — bűnnek bélyegezték eU azért — és csak eszköze volt az uralomváagnak, kudarcot vallottak is gyakran vele. 55) A templomok üresen álltak. A hivatalosan tanított vallás annyira összeforrott a klérus érdekeivel és hatalombitorlásával 56) s n vallás annyira ellentétbe helyezkedett a tudományokkal, 57) jóllehet minden haladás ezeknek köszönhető s eszményeink legtöbbje ezektől származik, 58) hogy az emberek teljesen elfordultak az egyházuktól. 59) Azonkívül odafejlődtek a dolgok, hogy

beszélnek. Biz ott rettenetes sötétség lehet, ahol ilyen beszédet is meghallgatnak. Hát nem a keresztény vallás volt-e az európai műveltség szülőanyja? Nem a legvallásosabb férfiak voltak-e a tudomány terén is azelőharczosok? (L. Kneller: Das Christentum und die Vertreter der neueren Naturwissenschaft.) Mivel különbek műveltség és tudomány szempontjából korunkban az istentelen szabadkőművesek a vallásos tudósnál? Mi jogon merik a tudományt, mint valami magában vallásellenes dolgot maguknak sajláítani ki?

53) Hallatlan eszmezavar! Az egyház a nemes hajadás, a nézetek és intézmények létesítésében csaknem 2000 esztendeje minden téren s minden vonalon vezet. Csak ott áll ellen, ahol kiforratlan eszmék nevében keres magának utat az erkölcsi forradalom, a hazugság és a népámtás. Az agyoncsépelet Oalilei ügy, melyre e tétellel szemben hivatkozni szeretnek, a történelem világánál szintén az egyháznak ad igazat. (L. Grisar: Galileistudien)

54) Persze, mert az Egyház sohasem ellenezte a tudományt, a valódi világosságot, hanem művelte. De igenis ellenezte a szabadkőművesek „világosságát“, „haladását“, mint amely merő tudománytalan tagadá a Isten létének, a túlvilági igazságszolgáltatásnak s a vallásnak. Természetes, hogy az Egyház az ilyen „világosságra“, az ilyen „haladásra“ átkot mond, s a páholyok lakóinak a fogcsikorgatása a tanúja, mennyire jogos ilt az Egyház ez eljárás nódja.

55) Tudnia kellene, mielőtt erről ír, hogy mit értünk pápai csalhatatlanság alatt és mi a dogma; akkor nem irt volna ilyen zöldséget. Tessék csak jelezni, hol tévedt a pápa hit dolgában és mely.k dogma nem bírja el a kritikát?

16) A klérusnak nem érdeke, hanem kötelessége, hogy a vallást hivatása szerint tanítsa és védelmezze. Ez nem „hatalombitorlás“, hanem a pap elvitázhatatlan szent joga és kötelessége.

57) A megromlott szivek- és megtévelyedett fejekben igen; de magában a kath ilikus vallás sohasem volt s nem lesz sohasem ellensége a tudománynak; bizo ysága ennek az, hogy a legkiválóbb tudósok eszmevilágában ott találjuk a legmélységesebb hitet ragyogó tudással párosulva. Az elsőrangú csillagászok, természetbúvárok, művészek stb. nem az isten-
tagadók sorából kerültek ki.

58) A tudomány egymaga sohasem civilizálja az embereket.

megfosztották az egyházat hatalmának főforrásától, az iskolától, 60) hol céljainak megfelelően és a maga elmaradott szellemében nevelhette a népet, 61) a lelkészek tekintélye pedig megsemmisült *hamisságuk* kiderülésével, hogy meséket a babonahitnek támogatásává) valóknak hirdettek, 62), to-

vábbá *lelkeienségük* kimutatásával, hogy az isteni eredetűnek mondott emberi szellem szabad kibontakozását megakadályozták, 63) végül ama *ellentmondás* következtében, mely fogadalmuk 64) és magaviseletük közt volt tapasztalható.

59) Olyan, mint a paraszt ember, aki soha faluján túl nem volt; azt hiszi, csak a páholyokban vannak „emberek“.

60) Nem jól mondja. Az iskola az Egyháznak mfiködési tere volt, nem pedig hatalmának főforrása. Mfiködési tere, melyen a hit-erkölcsi elveken kívül sok egyéb tudományágakat is fejlesztett és fejleszt mai napig, még pedig oly fokban, hogy Leszner urak is becsületére válnék, ha mindahoz értene, amit egyházi tanintézeteink tanítványaikkal közölni szoktak s ha pl. a csillagászatból, mennyiségtanból, földrajzból, történelemből, bölcseléből vizsgát tehetne valamely egyházi tanintézetben. A szent keresztel kezünkben a tudomány elő'harczosai voltunk közel kétezer esztendő óta és azok vagyunk manap is, bár a szabadkőműves kormányok nem egy országban rabszolgák módjára bánnak tudósainkkal, tanárainkkal s minden utón módon megnehezítik iskoláink és főiskoláink virágzását.

61) Most másképp vagyon, sajnos, sokhelyt. Piklerék gyalázzák meg őseink katolikus jellegű egyetemét. Ágoston Péterek garázdálkodnak katolikus intézeteinkben. Istentagadó elvek töltik meg a tudomány csarnokait, melyeket katolikus pénz, katolikus tudományoszeretet emelt. Ezeknél pedig nem a tudomány, nem a bizonyítás a fő; abból itt édes-keveset hallunk; hanem annál inkább a profán gúnyolódás, a Népszavába való kirohanás és dühtől tajtékozó őrjöngés a keresztény világnézet ellen.

62) Hol a bizonyítás? Halljunk csak egyetlenegy ilyen esetet. Hamisságuk másfajla uraknak derült ki nem egyszeri

63) Ezt persze szintén elég így vakon állítani! Majd felülnek a balek olvasók így is. Csak jó csattanós legyen; akár igaz, akár nem.

64) Ha nem nézne ránk a gyűlölet ördögének szemével, látna nálunk sok embert, nagyon sokat, akinek élete gyönyörű összhangban van elveivel.

Így aztán persze nem látják, ki végezte és végzi máig is Afrika, Amerika, Ázsia, Ausztrália és Polinézia rengetegjeiben és sivatagjaiban a népnevelés és népmentés munkáját, lemondva a földi élet minden néven nevezendő öröméről. A katolikus hit nevelte moralitásra az embereket a magán-, a házas- és közéletben, a szűzekkel, vértanukkal ő alkotta meg a hősiesség bámulandó példaképeit, ő irtotta ki a rabszolgaságot, a többnejűséget, ő vetett véget a gyermekek és nők megalázott, megvetett, szégyenletes helyzetének. A szabadkőművesség minden ilynemű civilizáló és szivnemesítő működésben kezdettől fogva abszentált. Legföljebb valami jótékonyossági velleitást vehetnek igénybe, de csak alávaló terveik palástolására, mely azonban eltörpül azon megszámlálhatatlan karitatív intézmény-nyel szemben, melyet a katolikus hit két ezredéven át világszerte létesített. Ki építette az irgalom házait, ki nevelte az árvákat, ki látta el az aggokat, a tébolyodottakat, a hajléktalanokat a szenlatyák korától napjainkig? Kik siettek ki a csatasíkokra s enyhítették a sebesültek „kínjait, ha nem az önfeláldozó katolikus apácák? Kik sürögnek-forognak a tifuszos

„A népnek szellemi önállóságához 65) és igaz emberszeretethez 66) vezetett e fejlődése következőleg jött létre.

„Sok nehéz fáradsággal sikerült lassan-lassan, az embereket felekezetekre széttagoló vallástaniást és a néplélek elnyomására irányuló iskolavezetést a papság kezeiből kiragadni. 67) Amint végre az egyházak befolyása a népnevelésre megszűnt, kirekesztett az iskolából a vallástaniás s helyette az

embereket közösségbe összekötő és magaviseltüknek határozott irányt kijelölő, modern erkölccstan vitetett be. 68) „Uj erkölccstanra már csak azért is szükség volt, mert az, amely a vallással van összekapcsolva, egy világkormányzónak képelt, mindenható lénynek önkényes parancsaira támaszkodik, nem saját akarátunkat vezérlő, fejlett belátásunkra 69) s mert a kifogást és ellenmondást nem tűró val-

pestises, bélpoklos betegek kórtermeiben, enyhet osztva a szenvedőknek, magukat pedig önfeláldozó szeretettel a kora halál karjaiba vetve?

Hanem mindez semmit sem változtat azon, hogy ezek az urak — sötétséghez szokott baglyok módjára — csak sötétet, rosszat, rémeset látnak rajtuk.

65) Oly önállóságához, amely semmi törvényes korlátot nem ismer, más szóval: anarkiához.

66) Oly emberszeretethez, mellyel egymást gyilkolják, csalják, kifosztják. Vegye csak elő a bűnözés rohamosan emelkedő statisztikáját és nézzen utána: ahol csak szaporodik a bűn, mindenütt a szabadkőműves urak hintették el a magot.

67) Ez a szabadkőművesek első törekvése: a vallástaniást a papság kezéből kiragadni és az iskolából őket kitiltani.

Széttagoló vallás, igaz, nincs rendjén. Egy akol és egy' pásztor az ideális; de ki bízta meg a szabadkőműves urakat azzal, hogy ők csinálják meg az egy aklot és éppen öközölük kerüljön ki az egy pásztor? Egységes akol csak az igazság talaján épülhet fel. Az a kérdés, hol az igazság? Inkább az egyház egységes tanaiban, szentségeiben, mint a szabadkőműves kátéban, mert hisz, szabadkőműves urak, önök sohse tudnak semmi pozitívumot mondani, armban megegyeznek! Önök csak egyben: a katolikusok gyűlölésében, gyalázásában egyeznek. Azt tudják hangoztatni, hogy nincs Isten, de hogy mi minden lét végoka, nem tudják megmondani. Tudnak rugdalódní az erkölcsi törvények ellen, de hát mit adnak helyébe? Sehol oly zilált határozatlanság nem mutatkozik, mint a szabadkőműves világnézetben.

S ez legyen valamennyiünk világnézete, ezen épüljön fel a társadalmi egység?

68) *Modern erkölcs*: szabad szerelem, tulajdonjog megsemmisítése, tekintély letiprása, rágalom hasábszámra, hazugság! Szép összekötő kapocs, szép életirány I

69) Tehát nem Isten az, aki törvényt szabott mindeneknek, hanem saját akarátunkat vezérlő fejlett belátás a főtörvényhozó. Szerintük utoljára is csak akkor nem szabad lopni, ha vezérlő fejlett belátásunk ellene szól. Hogy pedig mennyire ritkán szólal meg a szabadkőműves urak lelkiismeretében az a vezérlő fejlett belátás, látnivaló Franciaországban, hol milliárdnyi lopás, rablás nem billentette ki e gyengéd lelkiismeretű urak egyensúlyát. Ez a semmitmondó erkölccstan a társadalmat felforgató anarkizmus és nihilizmus programja, ezzel utat nyitunk a legvadabb őrjöngésnek minden egyéni, családi s közjoggal szemben. Ha fejlettebb belátásom nem szól ellene, vagy nem elég hangosan szól ellene, miért ne sikkasszak,

lásdogmák és tekintélyek szellemünket szűk korlátok közé szorítják 70) s a vallás érdeke még szellemi tehetéseink elhanyagolását is követeli, 71) azzal pedig erkölcsi hajlamaink kocsosulnak el. A jutalmat és büntetést osztó, de könyörgésre, buzgó imádságra vétségünket elnéző mindenható parancsai nem hathatnak elég hatá-

rozottan magatartásunkra, miglen tisztult belátásunk, az általa ébresztett önbecsülésünkkel rendesen nemesíti is erkölcsünket. 72) Olyan erkölcsstan, mely minden rendelkezésével egy másvilágra utal, mely másvilágnak azonban az egész világegyetemben semmi nyoma sem fedezhető fel, 73) annak a veszélynek van kitéve, hogy a ké-

hogyan nyomoromat enyhítsem; miért ne tegyem el láb alól azt, aki utamban áll, hacsak nyakon nem csipnek érte, miért törjem magam másokért, családomért, hazámért, ha fejlettebb belátásom hasznomat nem látja benne?

70) Melyik dogma szorította szűk korlátok közé szellemünket? Mily téren? talán a számtan, földrajz, történelem, nyelvtudomány terén? Vegye csak elő a Hiszekegy dogmáit, mutassa meg, melyik ártott a tudományoknak? A hit semmiben sem korlátozza a tudást, hanem feltételezi j azt és továbbfejleszti és érzékfölköti igazságokra kiterjeszti ismereteinket.

71) Hol s miben? Hiszen köztudomású dolog, hogy a legmélyebb elmék a Iegtudósabb fejek, a felfedezők, az úttörők túlnyomó része mélyen hívő ember volt.

72) Káján irigység s álnokság tagadhatja csak, mily szivnemesítő hatással működik a Mindenható a megtérő bűnös szivében. Két sarkpontja van erkölcsi életünknek: az igazságos Isten jutalmazása és büntetése és a jóságos Isién irgalma. Isten igazsága visszatart a bűntől; irgalma bizalomra és szeretetre kelt. Miért nem sikkaszt a hithű keresztény akkor, mikor azt könnyű szerrel megtehetné? miért nem követel házasságtörést, mikor a szenvedély sürgeti? miért nem hazudik, bárha előnyére volna is? talán bizony a tisztult belátás üres frázisa imponál neki? Szó sincs róla; azzal a szenvedély vak tűzét eloltani nem lehet, mint azt odatúl százezer példa mutatja; hanem igen is annál inkább egy felsőbbbrangu törvény ismerete. S kérdezze meg a szegény bűnöst, ki mélyen lesülyedt a lejtőn, mi emeli ki a szegény bűnöst bűnéből, a sülyedés iszapjából, vájjon az önök tisztult belátása-e? Szó sincs róla, hanem egyesegyedül az isteni irgalom eszméje, amely a bánat és jó feltétel könyeiben megtisztítja s új emberré alakítja. — Oh az a tisztult belátás be kevés embert tisztított meg eleddig! M g minálunk a szegény hűnrehajló szivek ezrei emelkednek ki a vétek örvényéből s lesznek a társadalom hasznos tagjaivá! A vérengző Saul, a tévelygő s elbukott Ágoston, a bűnös Magdolna így emelkedtek az ére nyek és a tisztaság, az Isten- és emberszeretet példaképeivé. Önök legfölebb Ferrert, Lucchenit és hasonló haramialelkeket állíthatnák ezekkel szembe.

73) Hogyan? hiszen nincs a földön egyetlen emberi szív, melybe a túlvilág! élet biztos reménye ne volna beoltva I Már ezekből is tudom, mi a való lániasza az erkölcsi éleinek. Itt sir, virraszt a szegény özvegy gyermekeinek kórágya melleit, olt sorvad el az emésztő munkába, tán durva szenvedélyes férj igája alatt. Ki-ki sírja magát, de azért a jobb, az örök-szép jövő reményében bámulatos hősiességgel felel meg anyai és hitvesi kötelességének. Mondja már most valaki a — tisztultabb belátás nevében, hogy nincs földöntúli jutalma sem az anyai szeretetnek, sem a hitvesi hűségnek: majd meglátja, olt marad-e az elgyötört teremtés a beteg, az árva mellett, lesz-e ereje a hitvesi hűség megtartására?

A másvilági lét tagadásából ered a zsvány morál: a rablók, gyilkol-

lely azt a vallással együtt elvetni készíti. Ennyi okból volt elkerülhetetlen az erkölctant és annak tanítását a vallástól függetleníteni és kultúránkkal, valamint társadalmunk követeléseivel összeegyeztetni. 74) Észtehetségünket fejlesztő, folytonos szellemi munkával azt összekötve, kell, hogy több bizalmat keltsen az abból következő *öntudatos* cselekvés, mint az egyházi parancsok előtt meghajtó, vak engedelmesség. 75) S eszményi észjárással előadva, az emelkedő tanítási fokozattal mindinkább behatásban tárgyalva, a felsőbb iskolaosztályokban még művelődési és vallástörténelemmel, mint szintén ember-tannal összefüggésbe hozva, elvárhatjuk, hogy az eredmény minden várakozásnak fog megfelelni. 76)

„A népiskolákban, ahol a hitoktatás

sok, gyujtogatók, házasságlőrök, rágalmazók morálja, kik azzal vigasztalják magukat, hogy nincs másvilág. Már most ugy-e ezekkel tartunk, szabadkőműves uraim?

74) Erkölcsöt a vallástól elkülöníteni! hogy érti ezt? hiszen ez fából vaskarika. A vallás a mi teremő Istenünkhöz való viszonyunkban és ebből folyó kötelezettségeinkben, az erkölcs pedig a kötelességek teljesítésében áll, épen azért nincs ott tapasztalatszerűleg sem erkölcs sem lelkiismeretesség, legfőlebb némi külső tullekony dresszura, hol vallás- és Isten törvényében való hit nincsen.

75) Az egyházi parancsok előtt, mint minden jogosult törvény előtt, nem vakon, nem ész nélkül, hanem meggyőződésből hajolunk meg, mert tudjuk, kinek, miért és miben engedelmeskedünk. Hát önök? kinek és miért engedelmeskednek? Öntudatuknak, vagy belátásuknak? van olyan is? létező dolgok ezek? avagy üres, tárgyaltan szólamok?

76) Hogyne? Hiszen megtöltötték a tudomány csarnokait istentagadó professzorokkal, akik annyiszor dúdolják el tudományos mezbe öltöztetett zavaros nótákat, hogy a szegény járatlan ifjú végre is beadja derekát, már azért is, hogy átjusson a vizsgákon.

77) Például? Talán most már $2X2 = 5$ lett? Míg a hittanítás előtérben állt az iskolákban, addig sokkal több alkotó ész került ki az élet küzdő terére. S vajjon annak a hittan volt-e az oka, hogy a földrajzból a tanító sem tudott sokat? S ugye, amióta és ahol hittant semmit vagy csak keveset tanítanak, azóta az iskola padjairól csupa táltos kerül ki?

78) Nem is állt máskor sem. Bármint reszket is a középkor kultúrájának gondolatától, ez a kultúra, melyben a vallás eszméje uralkodott, aránylag többet tett, mint az ó- és újkor összevéve. Ez a lörténelem egyhangú szava; az önök felfogása a merő gyűlölet torzalkotása.

79) Nemcsak most. Nagyon későn tetszett ezt észrevenni.

80) Szegény ember! Tudja-e, mit nevezünk babonának és előítéletnek?

81) Hát azt a .: minisztert, aki a 13 tagú küldöttséget nem fogadta, megőrizte-e a tudás a babonától? Ellenkezőleg tapasztalati tény, hogy

eddig kizárólag dominálja hittel semmi tudást sem állítottak szembe, a hitet egymagát becses szellemi tulajdonnak tartották, a fokról-fokra intenzívebben tanított, eddig világinak mondott tudomány egészen új világot nyitott meg a tanulók előtt. 77) A nép nem áll többé részvétlenül a modern kultúrával szemben, hanem maga is részes abban s örvend neki. 78)

„A tudás csak most bizonyult igazán hatalmas nevelő és művelő erejűnek. 79) Mindinkább tisztábban látszott, hogy a tudás, amidőn a babona és az előítéletek 80) sötétiégéből a tárgyak és az élet világos ismeretére vezet, az embert nemcsak értelmesebbé és munkabíróbbá teszi, hanem jobbá is, a jó erkölcsök iránt hajlandóbbá. 81) Cselekedeteink következményeit előre látva, kell, hogy a

tudás a felelősségérzetet élénkítse, holott a hit néni mindig érthető, parancsai ellenmondásra ingerelnek. 82) A tudás a következetes gondolkodásra való szoktatással inkább képesít is annak fölismerésére és megbecsülésére, ami az emberi társadalomnak és azzal önmagának javára válik s rátermettebbé is teszen ösztöneink ellenőrzésére, szenvedélyeink fékezésére és rossz hajlamaink' elnyomására, mint a szellemi erőink közül a képzeletet egyedül nevelő vallás, a képzeletet, mely gyakran tévútra vezet és eltévelyít. 83) A tudatlanság, mely oly szívesen egyesül a vallással, eldurvítja az embert, tudásunk mélyítésével ellenben érzésünk finomodik és

kedélyünk érzékenyebbé lesz. 84) A valláshoz azonban gyakran szegődik társul a képmutatás és a tetlelés, miglen a tudomány, melynek feladata kiváltképpen az igazság kiderítése, igazságszeretetre és őszinteségre szorít és kötelez. 85)

„A szellemi tehetségek további fejlődésével és tudománykincsünk növekvésével tökéletesedik az emberiség s e tökéletesedésben bennfoglalatik egyszermind az erkölcsök nemesbédése s azzal az emberi méltóság föl-emelő tudata. 86)

„A modern kultúra csak tudással fölruházott embereket nevel, nem pedig örökös kiskorúságban visszatartott hívőket. 87) Ránk erőszakolt gyámság,

a babonának és előítéletnek legtermékenyebb talaja épen a vallástalanság. S itt az u. n. „tudósok“ sem kivételek.

82) A felelősségérzetet nem egyedül az előrelátás és a tudás élénkíti, hanem mindenekelőtt a szankcionáló tekintély ismerete. Ellentmondásra pedig ugyan igen ritka esetben ingerelnek a hit nem érthető parancsai, hanem annál inkább az aljas szenvedélyek, melyek jobb meggyőződésünk ellenére tilosra serkentenek. Hol van az az ember, még ha Dolfi is a neve, akit tudása egymaga megneemesít s megtisztít szívének romlott hajlamaitól?

83) Már mondja, ahogy akarja, szent igaz marad, hogy az istentagadó tudós túlvilágot nem ismerő erkölcselmélete, mivel semmi más mint pusztá tapogatózás, sohasé elégíti ki emberi szívünket, azt egyedül maga sohasé képesíti arra, amitől az emberi társadalom jóléte függ. Hiába okoskodik, az istentagadó tudós önző természeténél fogva és épen túlvilágot nem ismerő elveinél fogva anyagi dolgok élvezetének hajhászásába merül. Aki csak a földben és földön látja mennyországát, mohó vággyal rohan rá és mivel kevés nem elég neki, sokat keres, mivel sok sem elég, létre jön istentagadó elveik alapján az örült irgalmatlan konkurrencia, amely miilókat sodor nyomorba.

84) A valódi vallás öntudaton alapszik. Nem is igaz vallás, aminek alapját nem képezi a vallás ésszerűségének tudata. Tehát nem szívesen egyesül a tudatlanság a vallással. A hitetlen tudósban pedig inkább raffinált lehet a szív, mint finom.

85) No ha képmutatókból akar mintaképeket, akkor ne jöjjön ki a hitetlen páholyokból a hívők templomába! mert lássa mit is csinálnak, mikor elveiket szépszavú frázisokba rejtegetik? Nem képmutatás-e egész életük, minden „tudásuk“ dacára?

86) Ha ez igaz, akkor — bocsánat — magukban igen-igen alacsony fokban szerepel a tudomány, mert biz önök lábball tiporják az emberi méltóságot és az erkölcs torzalakat öltött a kath. egyházat üldöző, gyalázó, rágalmozó és fosztogató lelkükben.

87) Meglátszik rajtuk, hiszen a hívő nagyságok mellett nyomorult szájhóskodó pigmeusokként szerepelnek. Hol vannak azok a modern kultúra csodái, azok a bámult nagyságok? Nem jó azokat mutogatni, mert vala-

melyről még azt is merik állítani, ből is kizárandó. 90) A szellemi szabadság segíthet egyedül valóságos tudást szerezni s egyszersmind megbízhatóságot szerezni, mint a porázon való vezetés és a pap évezredeken át vezette a népet szerítés valaminek a hívésére, vagy a nélkül, hogy erkölcsében, emberi mint a tilalom, valamit valódiságára érzéseiben nemesítette volna. 91) Ami meg nem vizsgálni, még a lehetőség- az egyházakhoz bilincselte nép durva

hogyan „kultur-bestiákra“ ismerünk bennük! Vagy mily kultúrát hozhat létre az istentagadó, túlvilágot nem ismerő, csupán anyagban élő, felbomló szellemtelen elmélet?

88) Nem csak merjük mondani, hanem bizonyítani is tudjuk. Igen-igen: az a Jézus Krisztus, akit a zsidók keresztre feszítettek, Isten volt és tanai isteniek; de abban téved az úr, ha azt hiszi, hogy bárkire is ráerőszakoltuk a vallást, mert mi senkit sem erőszakolunk, mi azt követeljük, hogy mindenkit a maga meggyőződése vezéreljen a hire.

89) Miben „szűkítette“ látókörünket? Hol irta elő, hogy p. o. ne tudjon számolni, ne tanuljon történelmet, fizikát, nyelvtant stb.? Szabadkőműves urak, talán ez mégis sok? Hiszen éppen a vallásos emberek érezték magukat elsősorban ösztönözve a kutatásra!

90) Miért hivatkozik ezen szokatlan kifejezésre, amelyet az egyház nem használ? Miért nem idézi inkább a vatikáni zsinatot, ahol az egyház tana van elénk állítva? Itt egyenesen kimondja az egyház, hogy a vak hit, az észellenes hit nem üdvözít.

•Különben, hogy ezt is megtanulja, szerintünk a „Credo quia absurdum, “ „hiszem, mert absurdum“ annyit jelent, mint: hiszem, mert misztérium, vagyis, mivel az én eszem nem látja be (nem fogja fel,) de ebből nem következik, hogy eszimmel ellenkezik; sőt ha oly tekintély mondja, akinek észszerűen hihetek, akkor észszerű a hitem.

A szabadkőműves urak ne nálunk keressék a valódi abszurdumos hitet, megtalálják azt bőven a páholyokban. Lám Rezső testvérük mennyi örültséggel határos abszurdumot hordott össze eme beszédjében és a három-petyes urak ezt mind hiszik, ugye „quia absurdum?“

91) Igaz, „a szellemi szabadság“ tudáshoz és jobb erkölcshez segíthet, szabadság az elfogultságtól a gyűlöletől s a szenvedély sok nemétől egyik főkélléke a helyes tudásnak és főleg az erkölcsnek; de az urak minden szava az elfogultság bélyegét hordja magán és még a lelkük is lángol a papgyűlöletől s így aligha dicsekedhetnek ama szellemi szabadsággal, amely erkölcsös embereket nevel.

A papság évezredeken át nem nevelte a népet erkölcsében? Hát nincs tudomásuk arról, kik civilizálták a világot? Talán bizony szabadkőműves urak barangolták be Khinát és nem Xavéri Ferencek? talán az urak ápolták a művelt fehéréktől halálra kínozott és eldobott szegény rab négeket és nem a Klaver sz. Péterek? talán az ő kezük kövült meg a jótéteményben és nem asz. Istvánok keze? talán v elvek sarkalták a Páli sz. Vincéket, mikor az elhagyott árvákat összeszedték s nevelték ; talán .v. elvek vezették sz. Erzsébetet, midőn királynői kezével ápulta a betegeket? ó szabadkőműves urak, maguk kérkedhetnek a Luchenitikkel, — ilyeneket nevelhetnek az önök szabad szellemével, de olyanokat, amilyeneket az önöktől

erkölcsen az idők folyamán szelidebbé lett, az a haladásos kultúrának köszönhető. 92) Ha államaink teokratikusok volnának még, vagy a leghatalmasabb egyház fönnhatósága alatt állnának, úgy ma is istenitéleik járnának, boszorkányok és eretnekek tüzhálálra ítéltetnének s a nép régi, elvadító szolgátságban nyögne. 93) Mert annak az egyháznak alkotmánya — hisz' hívei azzal dicsekszenek, hogy örökkévalóságra adatott — egészben változatlan maradt: önkényuralmi, mint volt, csak egy akaratot, csak saját tanait ismerve el helyeseknek (s érvényeseknek, minden elljöt üldözve, a szellemi szabadságot legin-

kább átkozva. 94) Mint a haladás kerékkötője, műveltségellenes mindannyi egyház s azzal a tulajdonsággal sohasem bírhat, hogy a nép lelkét a tudatosan jobbhoz fölemelhették volna. 95)

„A tudás szerzéséhez alkalmat kell nyújtunk s az most, mert őszintén akarjuk, bőséges módon történik. Az első életszabály nem többé: óra et labora, imádkozz és d ilgozz, hanem tanulj és dolgozzál. 96) Az imádság, mennél ájtatosabb, annál inkább tesz csüggeteggé és mindenképpen csak csalóka reményt kelt segítő, mentő csoda iránt, bénítja is a tetterőt. 97) Ellenben a tanulás növekvést előmoz-

gyfilölt papok neveltek, soha. — Minden büntény ellenkezik katolikus elveinkkel, de a szabadkőművességnek természetes folyománya a bűn.

92) Hát legyen, de hát a kultúrát ki hozta létre és mivel? Nem a hittel? Hát nem a hit üdvös befolyása alatt szelidült meg a népek szíve? Nem a keresztény szántotta fel a vadon talajt a kultúra számára?

93) Mintha bizony az „istenitélet“, a „bosz'rkány“-kergetés és „eretnek“-pörkölés az egyház intézményei volnának s nem épen ama durvaságnak, amely ellen egész erejével küzdött?

Tehát vakmerően állítani a valótlant, ez szabadkőműves virtus.

94) Változatlan az egyház tanaiban, ezt köszönettel vesszük tudomásul; mert hát úgy is van, az igazság nem változik a szélkakas módjára: kétszer keltő négy volt ezer év előtt és még most is annyi; ép így van a hit igazságaival is; hát ha ezer év előtt igaz volt, hogy van pokol és mennyország, már itt hiába mö/elődnek és haladnak a . . . urak, az most is igaz

95) Jó hát, ha tetszik, ismét kezünkbe vesszük a világtörténelmet és fejére olvassuk, hogy igen is a keresztény vallás a világ legnagyobb kul—turtényezője és ezzel szemben a szabadkőműves Istent-tagadó elvek az erkölcstelenség, igazságtalanság, elállatiasodás melegágyai; szellemtelen pokoli elmélet, amely átkozni, gyalázni, rontani, felforgatni tud, de egy vigasztaló, pozitív megnyugtató eszmét nem tud az ember szívébe juttatni; vagy tessék megmutatni, melyik az?

Földi mennyországgal ámitják a szegény embert s mily áron? majd ha kiöltek minden eszményit, vallást, ami a nyomorban vigasztalja az embert és fenntartja. Mit adnak neki elrabolt életeleme helyett? „Tudást“, „tisztult belátást*. Ugy-ugy I majd hit nélkül belátja s meggyőződik arról, hogy se itt, se odaát nem lehet boldog; itt nem, mert a föld nem mennyország, a síron túl sem, mert arról meg lemondanak a szabadkőművesek kedvéért.

96) Igen, vannak emberek, akiknél meg már ezen elv járja: csak rajta! kiáltozd, amivel a kegyeletes érzetet sértheted! Csak rajta, arczátlanul tovább! De nagyon jól van ez így. Tudja meg a világ, kivel van dolga I

97) Keresztény testvérim! Istent imádó lelkek, kiknek szíve még

dító tápanyaggal látja el szellemünket s arra képesít bennünket, hogy derekasan segíthessünk önmagunkon s saját szerencsénknek lehessünk Kovácsa. 98) A munkát is másképpen értjük, mint különösen a r. k. egyház. Ez tanítja ugyan a munkaszeretetei, erényességet, de alázatosságot is követel hozzá, hogy az uralkodó osztályok, tehát a klérus, is. mások rovására rendezhessék be kényelmes életüket. 99) Mi a haladás eszközt lát-

juk a munkában s aszerint is becsüljük is meg. Munkánkból megelégedés és jólét sarjadzik s nem másoknak, kik megvetik, válik hasznára, mint a rabszolga munka, hanem mindenekelőtt azoknak, kik végezték. 100) Az egyház által szabadságszeretete miatt lenézett demokrácia volt is az, mely a robot alól a népet felszabadította s nem a klérus, mely az igában görnyedező népnek csak vigasztalást tudott nyújtani, azt a vigasztalást, hogy

magasabb eszméket táplál magában! Nézzétek, hogy bugyog a profán ajkából a pokoli gúny!

Vájjon török tatárt verő őseink nem imádságból merítették az orosláncrót és bátorságot? vájjon nem tanúskodik-e évezredek tapasztalat arról, hogy nagy bajainkban nem volt másutt csüggeteg lelkünknek vigasza, intet az imában? Vájjon nem keresett e még a pogány nép is erőt veszély idején az imádságban? És a . . . úr el akarja némítani ajkunkon az imát!? Jertek, kik még imádkozni tudtok! Jertek, kulcsoljuk kezünket buzgó imára! Emelkedjék fel lelkünk az élő Istenhez, hogy erő szálljon szívünkbe, amellyel meg tudjuk mutatni az ég ellen rugdalódzó lényeknek, hegy nem imádjuk Istent hiába!

98) Ki tagadja ezt? Mi csak azt mondjuk, hogy az istentagadó, hitetlen tanulás és tudás maga nem elég! A tanulás és tudás növekvése hit nélkül nagyon sokszor szerencsétlenségünk oka. Inre olykor egy gonosz szívű, de lángeszű, ügyes ember többet árt, mint száz más hasonló gonosz ember, de kevésbé tudós. Miért? Mert a gonoszság ügyességét és eszét a rosszra használja fel. Hit nélkül pedig a szív jóságának nincs talaja.

99) Igen, igen, »alázatosság« a fő, ami hiányzik a szabadkőműves urakban, akik csak zsarnokoskodni tudnak embertársuk felett. Alázatosságot követelünk mindenkiben, a pápától kezdve az utolsó kispapig, a királytól kezdve az utolsó kisbíróig. Tehát nem az uralkodó osztályok javára követeljük az alázatosságot, hanem közjavunkra. A büszkeség, kevélység és gög meggyalázza az embert, az alázatosság és szerénység felmagasztalja.

Hogy milyen kényelmes a klérus élete, nézze meg a . . . úr: az iskolában reggeltől estig, a betegeknel, a gyóntatószékben, a szószéken. És mondj i, ha már henyelésről van szó, kiktől hemzseg a kávéház, a színház, az utca? Vigyázzon, mert statisztikát állítunk össze és majd kisül, hogy k k azok a smaróczerék és honnan jöttek, akik zsírunkat, vérünket szívják és mikor kiszipolyoztak bennünket, még a tetejébe össze is pöködönek. Mondja, melyik kaszt dolgozott e hazában többet és melyik kelt versenyre a tisztas világi elemmel édes hazánk jólétének előmozdításában? Nem épen a meggyalázott papi kaszt-e?

100) Nagyon jól telte, hogy ezt is szóvá tette. Lássuk, hogy ki hogyan fizeti a munkát I Szép statisztikát állíthatunk szemé elé, amely meggyőzi arról, hogy nem a pap miatt mennek egész faluk tönkre és vándorolnak ki Amerikába, hanem inkább más fajtabéliek miatt. . I Évszázadokon sőt már évezredek át együtt él e hazában a pap híveivel és kit juttatott tönkre? Ugy e, szépen békében együtt éltek, boldogultak! De most, mihe-lyest a . . . urak és az a más fajbéli népboldogító beteszi a lábát a faluba.

szenvédéseieért a másvilágban fog kár-
póltatni. 101.

„A jó eredményre törekvő oktatás-
nak és az észet érlelő tudományok el-
sajátításának követelménye a *szel-
lemi szabadság*. Aki megállapított dog-
mák szerint rendez be gondolkodását,
az készen kapja előre mindenről íté-
letét, az megkímélheti magát attól a
fáradtságtól, hogy esztét a tanulmány-
nyal megerőltesse; él is az alkalom-
mal s kitér az elől a sikertelen munka
elől, hogy nehezen megszerezhető
tudást a megbirálásukat tiltó vallásos
tantételek

Prokruszesz

102)

A szellemi

ágyába

szegényeké

szo-

az

egyház tftcszése és ö/éké a menny-

egymásután fordul ki magyar népünk a birtokából az új faj javára. Ó,
csak emlegesse a .: úr ezt a témát sokszor, hadd elmélkedjünk felette
ki teszi tönkre népünket?

101) Jaj de fáj a .: urnák a másvilág fogalma! Úgy látszik, mégis
csak fél tőle? I

Persze, az áldott demokrácia szüntette meg a robotot!? Persze a
.: úr s a galicizai meg akarja szüntetni a klérus türhetlen igáját, hogy
ökelmük szabadon szipolyozhassák szegény népünket. Ó szabadsági?
Áldott szabadság?! A Mojszele és a .: úr nem a túlvilággal vigasztalja
népünket, hanem szép nyereséggel, amitől káprázhat a szeme, mert más
vágja zsebre s így a szegény, elámitott embernek nincs se mennyországa,
se földje!

102) Hát a tudomány tündöklő csillagai, akik a hitnek is hódoltak,
azok is „megkímélték magukat a fáradtságtól!“ És azután jó lesz már
megértenie, hogy a dogma tárgya nem a tudomány teréről való ; ez két
világ és hogy a dogma se számtani, se földrajzi, se nyelvtudományi téte-
leket nem határoz meg, következőleg nem avatkozik a tudomány ügyébe?
A dogma nem tiltja a tudományt és annak megbirálását I Legyen szives,
hozzon fel csak egyetlenegy dogmát, mely tiltja I: Tanuljon a .: úr és ne
féljen a dogmáktól, nem árt az senkinek.

103) Tudja-e az úr, mit ért a hívó „lelkileg szegény“ kifejezés alatt?
Hát hogy megtanulja, — megjegyzem, ott találja minden katekizmusban —
értjük azt, ha szívünk nem tapad rendetlenül a földiekhez; mert lássa, ez
az átka emberi nemünknek, hogy túlságosan ragaszkodik a földiekhez és
egymást marják, csalják érte. Tehát csak ne gúnyolódjék, különösen akkor
ne, midőn nem tudja, mit beszél.

104) Ha kedve tartja, állítsa össze a statisztikát, hadd lássuk, hány
vallásos ifjú halad előbbre a tudomány terén s mily óriási perczentet képez
az elzüllöttek között az istentelenek száma! Eddig általánosan ismert tény
volt, hogy rendszeresen a vallásos és erkölcsösök haladtak előre.

105) Nem áll, mert jaj annak, aki nem követ el erőszakot eszén és
szívén s nem hódol a modern örült elméleteknek, hanem követi józan
eszét és szívét. Minden szabad, ami a vallás ellen van, de üldözött, ami
azzal harmonizál. A .: urak csak egy szabadságot ismernek és követelnek
maguknak: szabadságot a vallás bírálására, gyalázására, üldözésére; de
védelmére szabadságot nem ismernek. Úgy-e, így van?

ország. 103) Aki pedig szabadszel-
lemű, az nem riad vissza attól a ve-
sződségtől, mely a tanulással jár; az
inkább elégtételt talál abban, hogy
munkája eredményeként, saját íté-
léjében fog megbízhatni a saját ön-
állóságra vergődött esztét fogja követi
lietni. 104) Teljes szellemi szabadság
uralkodik most az iskolában! Minden
jól megokolt nézet itt honosságot sze-
rezhet vagy legalább szóhoz juthat;
minden bírálat követelheti, hogy meg-
hallgassák. 105) A tanítók csak an-
nak a tanítási célnak elérésére köte-
lezettek, hogy a tudományos igazsá-
gok mellett gyakorlott gondolkozású
és ítéloképes tagokat neveljenek a

társadalomnak. 106) Párteyülölség, elfogultság, előítélet nem kaphat lábra itt, de akaialnélküli klerikális hadsereg fölállítására sem mozgósítható a ncp, ahol a fiatalság a vélemények szabad versenyéhez s a maga, mint mások gondoiatszabadságához lett szoktatva; türelmetlenségre sem vete-medhetik senki a magáénál más természetű tudás iránt, még kevésbé a mienktől eltérő meggyőződés üldözésére. 107) Az ellentétes nézetek versenyzésében élesbedik a belátásunk s abból tör elő a győztes igazság. 108) „Teljesen alaptalan a félelem a szellemi szabadsággal való visszaéléstől. Alapos egyedül a szellemileg fejletle-

nek, habár még olyan vallásosak itiegbizhatatlanságától. 109) A műveltség-gel növekednek ugyan igényeink, az önrendelkezési jogra és a mozgási szabadságra nézve, de azok éppen nem föltételeznek olyan visszaélést, sőt ellenkezőleg, az önértetes egyéniségnek a jóra irányzott akarátát erősbitik. 110) A népnek önkormányzásával meg is van adva a nyilvános rend iránti érzék. 111) Pöffeszkedő tekintély vagy az észbeli önállóság elnyomásával hatalomra jutott egyház soha sem képes a társadalmi és állami rendet olyan mértékben biztosítani, mint egy szellemileg fejlett szabad nép. 112)

106) No meg hogy a vallást rugdalják, piszkolják. Az a szabadkőműves professzor bonczolja a holttetemet és nem elégszik meg azzal, amit lát, hanem az együgyűek módjára vágja a hívő hallgatók arczába: no, hol a lélek, hol azIsten? Hát ez a dolga? A másik tanítja a számtant és nem fér a bőrében, hanem neki megy a hit!gazságainak. Ó, a suszterek! nem maradnak kaptafájuk mellett. így nevelnek a társadalomnak nem „ítélőképes tagokat“, hanem gyűlölködő, gyalázkodó!ndividuumokat. Több ott a vallásgy Cilölet, mint a tudományszomj!

107) Nos ez egyszer remekelt. Hát mi emészti szivét, ha nem pártgyűlölet? S miről tanúskodik minden szavuk és tettük, ha nem a türelmetlenségről?

108) Maguk csak még most jöttek ennek a tudatára? Egy kicsit elkéstek.

109) Nagyon megfekszi a .: úr gyomrát a vallás, folyton ez ellen ökredeznek. Hát hiszi, hogy egy vallásos ember hamarabb visszaél a szellemi szabadsággal, mint egyIstentagadó? Csak higyeje! quia absurdum! És azután mit értenek maguk szellemi szabadság alatt? Vájjon, hogy szabadon kutathatjuk az!g zságot? Ezt mi!s pártoljuk. Vagy tán, hogy szabadon gondol, amit akar s szabadon állít, amit akar? Ez már nem járná, mert p. o. hazudni, rágalmazni, félrevezetni nem szabad.

110) Ugy-e, felcsigázzák az ember!gényeit; de mivel elégitik ki? Erről!s beszéljen, mert azt szeretnének látni, hogy segittnek azon emberen, akit nagyon nagy élvezetekre képesítettek, de nem adnak neki, amivel igényeit kielégíthetik?

Azután az „önérzet“ képezi az akarat!rányítóját? Például a .: urnák az „önérzete“ vallásgyűlölet, ez nemesíti akaratát? Szépen vagyunk!

111) „Meg van adva a nyilvános rend!ránti érzék.“ Ki adta meg ezt az érzéket? És mi ennek az érzéknek a jelentősége magában, ha nincs Isten, aki számon kérje? Ha semmi egyéb az az érzék, mint vak ösztön, akkor az nem nyújt elegendő biztonságot a közrendnek.

112) A pöffeszkedő tekintély és az észbeli önállóság elnyomása nem az egyházban, hanem a páholyokban tapasztalható, ők Luczifer büszkeségvellsten fölé akarnak helyezkedni és letipornak minden gondolatot, ami nem egyezikIstentelen elveikkel s!nnen van az a közismert tény, hogy ahol uralomra jut a szabadkőművesség, ott felfordul az állam s nagyon

természetesen, mert aki nem!smer felsőbb lényt, az nem!smer más tör-

.A szellemi szabadság az önálló gondolkodásnak forrása, de a büszke önértetnek is, mely szilárd alapja az erkölcsi cselekvésnek. 113) A szellemi szabadság szárnyakat ad a gondolat-erőnek, hogy a magasba emelkedjék az emberiség eszményeinek megalko-

tására. 114) A szabad szellem váltott meg bennünket a lelkünket bilincsekbe verő vallás tanaitól, melyeknek kifogásolhatóságát azzal az állítással pállástolják, hogy az Isten megfoghatatlan bölcseségének megnyilatkozása foglaltatik azokban. 115) A szabad

vényt, mint a vak ösztönt vagy emberi önkényt, már pedig ez!ngoványos és veszedelmes talaj, ezen nem áll bizton az állam. Erőszak, rendőr, szurony, akasztófa stb., ameddig ezen eszközeikkel elérnek, addig tudnak imponálni. Szellemfejlettséggel, öntudattal biz nem tartják fel a rendet. Fejlett volt Luccheni, királynónk gyilkosa!s és pedig *szabadkőműves szel-lemben fejlett*, Isten nem!smerő, úgynevezett „pöffeszkedő“, tekintélyt gyűlölő, felvilágosodott ember volt és!me, e szörnyeteg oly vadállati cselekedetet követett el, mely az egész világ elrémult. Fejlett volt úgy-e Ferrer!s és ez a drágalátos úr felkeverte (maguk szerint „a szomorú!sten birodalmát“) a békében élő nép nyugalmát: zárdákat gyujtatott fel s!mádkozó népet gyilkoltatott le. Fejlett ember volt Combe!s és majd meglátják, hogy egykor a gyűlölet mámorából felocsúdott nép úgy emlegeti, mint a vérszopó Nérót, Domitiánt stb. Az egyház azon tanával, hogy mindannyian a mennyei Atya gyermekei vagyunk, leszedte a rabszolgák kezéről a rablánczol és egymás mellé állított bennünket. A másik tanával, amelynek értelmében társadalmi életünk békéjének fenntartására hatalmat és jogot ismer el az előjárókban és pedig!stentől nyert halaimat, megfékezi a rosszra való hajlamot, gátolja a büntényt. Ezen!steni tekintélyen alapuló tanok biztosítják mindenkinek az őt megillető önállóságát, de egyúttal a közrend és békét!s fenntartják.

113) Mint mondva volt, a szabadkőműves szellemi szabadság, vagyis szabadság!sten elismerése és az isteni tekintélyű erkölcsi törvények alól örvénye, sírásója minden erkölcsi cselekedetnek.

114) Mi ez? Ez vakon röpülés, fel-fel ... De hova? Eszményihez! És mi ez? Ugy-e, nincs más, mint üres felelet? Röpülhet szabadszelle-mével a csillagok tömkelegébe, de nem lesz seholy nyugta; mert vak szel-leme nem tudja: honnan, hova, mire? Ó lássa, mi sokkal biztosabban s messzebb tudunk elménkkel röpülni; bennünket a vad gyűlölet nem köt le; mi elrepülünk fel a csillagos egek fölé, a világot fenntartó s alkotó Istenhez. Azután nem bolygunk vakon, mert tudjuk ki fia vagyunk, mire vagyunk! Higyjé el a mi szellemünk szabadabb és tisztább lát, mint a maguké.

115) Már hiába kifogásolja a vallás tanait, mert azok kifogástalanok; a józan ész készlet reá; mert hát lássa, ha a világ csudás rendjét nézem, biz az én eszem azt mondja, hogy bölcs rendezőnek kellett azt rendbe hozni; oly esztelen embert nem láttam még, aki azt mondotta volna, hogy a milánói dóm ezer tornyával úgy szedelődzködött össze magától; hát biz én, ha eszeitiet fel nem adom ,nem mondhatom, hogy az a szebb világ úgy szedelődzködött össze. Ugyan mondja meg a .: úr nekem, hogy miért nem nőtt magának a két füle, a feje tetejére és pedig nagyobb formá-ban? Ha ezt meg tudja magyarázni!sten nélkül, aki ésszerűleg megszabta a természet törvényeit, én le rakom a fegyvert. Tehát lássa, az Isten meg-

szellemű ember az, ki gondolkodása következetességét bebizonyíthatatlan föltevésektől meg nem zavartatja s olyan tantételeket el nem fogad, melyek más, mint szigorúan tudományos, azaz ellenőrizhető bizonyítékokkal szálalának a sikra. 116)

„Az iskolák kiegészítésére a templomokból kulturcsarnokok lettek, melyek a népnek továbbképző iskoláiként szolgálnak. 117) Itt ünnepük meg a nagy szellemek emlékét, a gondolatszabadság vértanúit, 118) a történelmi nevezetességű nemzeti nagy eseményeket; itt magyarázzák meg közérthetően a tudomány és a technika haladásait, fontos közügyek itt

beszéltetnek meg magasabb szempontból s időnkint e helyen kiállított műtárgyak megértésére itt tartatnak előadások. 119) Hetenkint egyszer néptanítás folyik itt hozzácsatolt szavatokkal, zenei produkciókkal s az összegyűlt közönség karénekeivel. 120) Továbbá itt rendezzük újévi, tavaszi, aratási ünnepünket a szabadság és a béke ünnepét, végre helyi és szemelyes jelentőségű ünnepeket 121) Mindezek ünnepek a nyugalom, a pihenés* az erőgyűjtésnek, a társadalmi és általános emberi eszmények folytonos megújításának, mint egyáltalában a szellemi és erkölcsi emelkedettségnek ünnepei. 122) A vallásos istentisztelet

foghatatlan bölcsességétől nem válthat meg bennünket a szabadszellemtől, nem ám, sőt követeli azt.

116) Épen ezt mondjuk mi!s. Ne adjuk fel józan eszünk következtető erejét és törvényét szabadkőműves gyűlölet miatt. A józan ész törvénye azt mondja: mindennek meg van a maga megfelelő oka, hát az egész világnak!s lesz megfelelő oka, amely azt létrehozta, mozgatja, kormányozza stb. Ez csak világos!

117. Amint egykoron volt hitsorsosai!s a templomból kulturcsarnokot az az vásárcsarnokot csináltak a népeknek kiszípolozására; de amint ezeket a kufár lelkeket kötéllel verte ki Krisztus urunk a templomból, ép úgy fogja a felébresztett!gazságérzete a szabadkőműves urakat!s kiűzni a bitortolt szentélyekből, ahol a művészet nevében orgiákat ülnek és áldoznak a becstelenségnek és a hamisságnak.

118) P. o. Jordano Brúnót, Combe-ot, Ferrert, Luchenit és még sok jó madarat; miután sz.!stvánt, sz. Lászlót, sz. Vinczét stb onnan kihányták.

119) Mit beszélhet egy lelketlen fensőbb rangú állat, kinek se lelke, seIstene, mit beszél ez művésze-tről; hiszen a pogány nép remek alkotóit is csak magasabb lény tudata emelte fel az eszményi fenséghez. AzIsten-tagadó, lelketlen urak, csak mázolni, majmolni tudnak; a szellemtelen anyagot utánozni.!t nincs eszmény.

J20) Ugy-e bár, olyan!zü népelőadásokkal, mint ez a förmedvény, amivel a páholyok lakóit gyönyörködtette?

121) Mind lélekemelő ünnepek, amelyeknek utolsó refrénje folyton a kath. egyház gyűlölete. Egyetlen diadalünnepet!smernek, amit templomok, oltárok romjai felett ülnek. Egyetlen békét!smernek, amit Krisztus ellenségeivel kötnék, személyes jelentőségű ünnepük ezen fordul meg: ki mennyit tudott az egyháznak ártani, akkora a diccsősége. — Tessék ezt tagadni!

122) Biz ezekben szellemit, erkölcsit nem láthat senki. Valójában a szeilemtelenség alpári ünnepei azok; ahol tisztán alsóbrangú indító okok vagy épen bűnös szenvedélyek, főleg gyűlölet lelkesítenek; ahol nincs semmi magasabb ranginndító ok és anyagi elvükből kifolyólag nem is lehet.

e régi intézetei, melyekből a nép örökké egyformán kiskorúan került ki, lettek a magasan szányaló emberi szellemnek gyakorló iskolái, a tudományos igazságoknak és az ezeken alapuló világnézetünknek ismertető helyei. 123)

„A vallás a tudományok által régóta helytelennek kimutatott világnézetet tanított. 124) Az embert, kit „az erendő bűntől romlottnak,” gyárló és

gyöngének mond, a teremtés céljaként állítja oda; 125) a földet, melyet a megdicsőülést ígérő másvilág ellentétéként, mint sralomvölgyet megvet, a világegyetem központjának tekintti; 126) istenét jóságosnak és boszszuállónak képzei, egyszersmind olyan mindenhatónak, ki a neki ellenmondó, gonosz szellem üzelmeit túrni kénytelen ; 127) egyhuzamban beszél az emberek egyenlőségéről és az úristen

123) Nem egyformán jöttünk ki a templomból, hanem megerősödvé Isten és embertársunk szeretetében; életerővel a nehézségek elviselésére. És nem embergyűlölettel, mint a szabadkőművesek a páholyokból: — Sőt a vallásosIstentisztelet folytán szárnyra kelt lelkünk és az ezer nehézség között diadalról diadalra mentünk előre minden téren: elmentünk a vadak közé civilizálni, megmenteni őket; kórházakat építettünk a betegeknek, törölgettük az árvák könyeit, szembeszálltunk a nyomorral s elosztotluk ruhánkat, pénzünket a szegények között, sirtunk a sirókkal, örültünk az örvendőkkel, vigasztaltuk a szomorút... ezen történeti tényeket nem tagadhatja le: *pedig ezt a templomban tanultuk, erre azIsteni tisztelet alatt nyertünk kedvet és erőt.* A .: urak pedig a páholyokban szítják a gyűlöletet az egyház ellen, káromkodnak, gyalázkodnak, rágalmaznak és úgy jönnek ki közénk. Mondják! nem!gaz? No és ezek „a magasan szányaló emberi szellemnek gyakorló!skolái?”

124) Ezt hajtogatják a páholyok már évszázadokon át anélkül, hogy valaha bizonyítottak volna. — Melyik tudomány mutatta meg, hogy helytelen a vallástól tanított világnézet?

125) No és mi motozkál!tt a fejében? Mi nincs!tt rendjén? Hát ha a teremtés koronája, az ember, a sérthetetlenség és halhatatlanság állapotából a romlandóságba, az ártatlanságból a bűnbe süllyedt; mi nem fér ebből abba az emberi fejbe?

126) Talán azon gondolat kóvályog feje körül, hogy a nap forog-e a föld körül vagy viszont? Mintha bizony erre a vallás súlyt fektetne, ó a vallásra nézve az teljesen mindegy mi az anyagi világ forgása; ilyen fajta szellemeskedés nem!mponál. De hogy szívünk-lelkünk, de nem csak a miénk, hanem minden nemzetnek szive-lelke (azt hiszem a páholyban!s nagyobb résznek) sír a földről egy jobb jövőbe. Árva, vándor lelkünk nem lúd abba belenyugodni, hogy a föld legyen neki végső rendeltetése. Csak a tolvajok, gyilkosok, rablók, erkölcsstelenek örülnek, ha azt mondod, nincs túlvilág. Siralomvölgy ez akár hogysis szépítik és a .:, urak ezt a siralomvölgyet tanukkal a pokol előcsarnokává teszik. A földi bajok ellen sok esetben egyetlen orvosság a túlvilágba vetett vigasztaló remény és önök ezt elrabolják. A .: urak elmerik venni ezt az egyedüli vigaszt, el!s vették már százak s ezrektől és gyilkos kézzel taszították a kétségbeesés örvényébe és mind ezt a szt. tudomány és felvilágosultság nevében.

127) Ezt nem a vallásos ember képzei, hanem a .: úr. Tessék olyan vallásos embert felmutatni közöttük, aki ezt!ő így *hiszi*. A mi Istenünk igazságos és!rgalmas, mindenható, és ha megengedi, hogy a gonosz

által kimagasló helyeikre ültetett ak-nák alattvalóiról; 128) az Istennek tetsző és érdemes, úgy mondja, az érzékiség elfojtása és a remete világ-gyűlölete, ámbar Istentől számlázott-nak hirdeti természetünket s kecses-gtet testi föltámadással, jóllehet a sí-rok teljes megsemmisülésünket mutat-

ják. 129) S a vallás dicsősége, a fele-baráti szeretet követelése, melynek az emberek soha meg nem feleltek, leg-kevésbé azok, kik a társadalom élen példát mulattak, csak a külső dísze volt a vallásnak, szódisz, minden gyakorlati jelentőség nélkül. 130)

szedem megszálja (p. o. a .: urakat) ebből nem az következik, hogy túrni kénytelen.

128) No és mi kifogása van ez ellen? Egyenlők vagyunkIsten előtt, mert valamennyiünknek Atyja és atyai jósággal adja meg amire szükségünk van, hogy érdemeket szerezzünk s üdvözljünk. Egyenlők vagyunkIstenünk előtt az ítéleten, mert nem azt kérdiIstenünk, gazdag, szegény vagy mi voltál, hanem azt kérdezi, hogy hogyan feleltél meg a törvénynek, már akár király, akár koldus voltál. Ez a tan gondolkodóba ejtethet mindenkit, ez méltányos,!gazságos.

De ne tessék összekeverni mindent, „a kimagasló helyekre ültetett urakról és alattvalóikról“!s lehet szó, ama egyenlőség hangoztatása mel-lett ; sőt ezt követeli az!gazságosIsten, hiszen kormányzó nélkül lehetetlen a rend. És vájjon, ha a .: uraknak sikerülne minden királyt, kormányt és mágnást a láb alól eltenni, vájjon akkor kormányzó nélkül él-hetnének békében, rendben? Ugy-e nem? Hanem akkor a .: urak ülnének Vilmos császár helyébe és ő kelmük csinálna kormányt. Vagy tán Combe testvérük nem!smert különbséget maga és alattvalói között t Ó de még milyet!

129) Túlzás, mert mi csak a törvénytelen érzékiség ellen küzdünk! Úgy ám és ez szent kötelessége még a .: uraknak!s. És az a remete világ gyűlölete!s, csak a világ gonoszságára vonatkozik. S vájjon nem lehet az!ly természetIsten teremtménye?

Azután hisszük a testnek feltámadását, bár látjuk a test felbomlását; mert hát nincs oly nép, amely bele tudott volna nyugodni a sírig való életbe, mind átszötte életét a másvilágba: azután a csudatevő, halottaiból feltámadott Krisztus tesz róla tanúságot, hogy feltámadunk, az együuyü-eknek argumentálhat a .: úr szava, hogy elrothadunk, a feltámadás ellen, de a józaneszü embernek nem.

130) Micsoda? Nem!smerünk oly elvadult pogány népet, amely ezt merte volna mondani. Tudniok kellene már a .: uraknak, hogy a vallás-sugalta ama királyi fölségeket, kik trónjukról szálltak le, hogy saját kezükkel gyakorolják az!rgalmasságot; nem tudják azt, hogy száz és száz szer-zet alakult a vallás szent eszméinek befolyása alatt ezer és ezer szerzetes és szerzetesnővel, akik lemondtak a világ minden élvezetéről, hogy a sze-gényeket, betegeteket ápolhassák; sőt a rabok, rabszolgák mentésére!s alap-ítottak szerzetet, oly feltétellel, hogy ha nem menthetik meg a szegény áldozatot, önmagukat adják a rabszolgák helyett áldozatul? Megvakultak a .: Urak, nem látják, mit tesznek p. o. azok az áldozat-lelkek a klinikán s egyéb kórházakban? Nem látják, mit tesz sz. Vincze az ő fiával egyedül egymaga? Bizony mondom önöknek, hogy ez az egyetlen egy ember sok-kal több!rgalmasságot gyakorolt a föld kerekéségén a szenvedő emberiség-gel, mint a világ minden szabadkőművese együtt hosszú évek során!

A szabadkőműves urak filantropikus czéggért tüztek ki páholyuk elé

„A mi világnézetünk más. 131) Alap- és nemes felé történt fejlődésről. 132) jául szolgálnak a tudomány által ki- Világnézetünk tagadja az anyag és az derített tényleges igazságok, melyek erő között föltett ellentétet, mert szerint nem szólhatunk teremtésről, együvé tartoznak, egységet alkotnak; hanem kell szólnunk minden léte- szintűgy tagadja, hogy a test ellenté- zőnek fejlődéséről, az egyszerűből az tes a lélekkel, mert a testnek ereje a összetett felé, az állatiasból az em- lélek, egységes vele. 133) Az embe- ber felé, a vad és nyersből a műveli retek között csak fejlődésbeli különöse-

és mi jót tesznek? Ugy-e „gyermekvédő liga“ stb. révén az egész orszá- got zaklatják és olt az urnánál a „profán“ (amint a ∴ urak a nem szabad- kőművest nevezik) kath. vallásos úrnők ülnek. Nagyrészt katolikusok zse- béből erőszakolják ki azt az összeget, amivel kérkednek a szabadkőműve- sek. Czégérül nagytekintélyű katolikust is állítottak élükre, de hogy mit akarnak vele, világos a „Kelet“ egyik utóbbi számából, ahol felszólítják a Λ testvéreket, vigyázzanak, mert jönnek a klerikálisok ; a ligában kleriká- lis elvnek érvényesülni nem szabad; ott a katolikusok neve csak félre- vezetésre, mások megtévesztésére jó. Ez a szabadkőműves!rgalmassági cselekedet: jót tenni a testtel, de csak azért, hogy annál könnyebben ki- zárhassa, megbéníthassa a lélek menetét. Tudják ők nagyon jól, hogy az egyház az!rgalmasság testi cselekedeteivel jutott a lélek megmentése sike- res munkájához; hát ennek akarják ők útját vágni a szabadkőműves!rga- lommal, amely nemIsten nevében, hanem a humanizmus üres frázisának nevében történik. Hálára köteleznek, mikor!ly tételek tisztázására késztet- nek ; tessék elhinni, ezek fölött való elmélkedésben sok embernek hullik le a szeméről a hályog.

131) Tudjuk, látjuk, tapasztaljuk! Nem!s kell mondania, de mégis jó, ha maguk mondják,!gy legalább senkisémm mondhatja, hogy megmási- tottuk szavaikat.

132) Ez már világos. Tehát szerintük a világot nem bölcs lény terem- tette ; hanem hogyan, hogyan nem keletkezett, már mint nem tudják, de keletkezett az ősnyalka, aból a fereg, a feregből a másik fereg, azután a majom, azután az ember. Szép, szép ∴ urak! Csak azt szeretném tudni- honnan tudják ezt az urak? Mert lássa, ennek semmi begyőző bizonyíté- kát sem tudták adni.

És ha úgy!s volna, ha úgy származtunk volna át, ez még nem bizo- nyíték a teremtés ellen, mert tessék megmondani azt, hogy honnan az ős- nyálka, honnan az atom, ki szabta meg számát, törvényét, miért fejlődött így és nem máskép? Erre a Teremtő kizárásával nem felel ám, vagy ha igen, az olyan felelet lesz, ami senkit ki nem elégíthet, senkit meg nem nyugtat.ltt a józan ész haláldőfést mérIstentagadó elveikre. S!gy kisül, hogy maguk nem tudományos alapon pöffeszkednek, hanem a tudatlanság talaján vagy legföljebb légből kapott feltevések talaján!

133) De hát tagadni nem elég ám! Mert!gy letagadhatja a napot az égről. Es azután okos ember azt nem meri mondani, hogy mivel a lélek egységet alkot a testtel, tehát nincs közöttük különbség. Vájjon nem jöhet létre egységes lény különböző elemekből, alkotó részekből? Ugy-e lesz szíves megengedni kegyesen, hogy egységes voltunk nem jele annak, hogy különbözik lelkünk a testtől. Ez az alapgondolat. Aki okosabb akar lenni, legyen szíves azon bölcselőket tanulmányozni ezen kérdésben, akik még megtiltották józan eszüket.

get ismer el, semmiképpen sem születés, rang és felekezetbeli vagy egy részrehajló istennek válogatásából kép'eliet. 134) Nézetünk szerint mindenki szabadnak születik, mindenki egyenjogúságot követelhet embertársaival, fejlődésében pedig igényt tarthat a társadalom támogatására. 135) S miután az emberek fejlődési képessége még korántsem kimerült, további tökéletesedésre van kilitásunk. Az ember tehát állati sorból kiindulva, küzdötte fel magát a ma elfoglalt magaslatra s minthogy a természeti erőket hatalmába keríteni sikeresen fáradozik, valósággal a *viliig urává*, aminek

134) RészrehajlóIstenről csakIstenkáromló ember beszélhet;!Isten nem!smerünk. Vagy talán abban látjaIstent részrehajlónak, hogy mindenkit biztosít arról, hogy érdeme szerint részesíti jutalomban és gonoszsága szerint bünteti, ha nem!tt a földön, a jövőben?

Azután önök .: testvérek, nem!smernek rang, felekezet, születés szerint való különbséget? Vájjon nem czáfolják meg e tanokat saját életükkel? Azután mit szól ehhez Ófelsége, a mi alkotmányos királyunk, hogy!tt e hazában van oly felekezet, amely azt tanítja, hogy nincs az ő szülötte és a koldus gyermeke között semmi rangfokozat; tehát érvénytelen azon alkotmány, melyre királyunk, kormánya és népe esküszik és amely a békés rend fentarlásának alapja, t!., hogy Ófelségének gyermeke trónörökös? MicsodaIstentelen összeesküvők bandája az a közjog ellen, amely ezt meri vallani, tanítani? Ebből!s világos, hogy 48-ban a szabadkőműves urak nem annyira hazánk szabadságát szorgalmazták, mint a kath. király trónjának felforgatását.

Azután felekezeti különbséget sem!smernek? Hát a páholyok micsodák? NemIsten ellen való felekezetek? Nem egy nyomorult minoritásból álló vakmerő, titkolódzó, törvénytelen eszközökkel társadalmat felforgató felekezet? Vagy már azt hiszik, hogy az egész világ szabadkőműves? És ha az egész világot meg tudnák nyerni badar elveiknek! megszűnnék a felekezet? Hiszen a világban nincs sehol annyi nézeteltérés, mint páholyokban; csak egyben tartanak össze: a vallás gyűlöletében és eggyel tudják lekötöni magukhoz embereiket, a Judás-bérrel, hivatalokkal.

135) Ha ez igaz, akkor miért akadályozzák meg a becsületes vallásos embert az előrehaladásban? Úgy-e az egyenlőség elve addig terjed, a meddig másoknak árthat vele és magát jogtalanul előnyhöz juttatja!

136) A szentírás szerzője tudja, mit!rt, de a .: úr nem tudja, mit beszél; örökké be nem bizonyított teóriákon nyargalózik. Majomtól való átszármazás üres kapkodás. Más az a fejlődés, amiről a történelem tanúsodik, testi és lelki képességeinknek fejlesztése;!tt e téren van felfejlődés és lefejlődés.

137) Hol vannak azok az átmeneti állapotok? A geológia arról tesz tanúságot, hogy voltak olyan állatfajok, amik kivesztek, a többi nem pedig olyan volt ezer év előtt!s, amilyen most: a gólya nyaka s lába nem azóta nőtt meg, a ló akkor is ló volt és nem ökör.

„a szentírás“ még nagy gyámoltalanságának idejében elnevezte. 136) „Hogy minden létező valóban fejlődés útján lett azzá, a micsoda s nem a semmiből egyszerre készen teremtett, azt bizonyítják az átmeneti állatfajok geológiai leletei, az élőlényeknek a legalsóbb renditektől a legfelsőbb renditekig fokozatosan emelkedő tökéletesedése, a felsőbb rendű állatoknak — ideértve az embert is — egymáshoz hasonló szervezete s a föld felületének szintén a geológia által kimuta ott, a mai állapothoz folyton közeledő változásai. 137) További bizonyítékokat nyújt a mindenre ki-

terjeszkedő fejlődés föltevésének helyessége mellett és a teremtés föltevése ellen az *anyagnak elpusztíthatatlansága és az erő megmaradása*. 138) Anyag és erő örök időktől fogva változatlan mennyiségű, csak az anyag kémiai összetételének, azaz megjelenésének és hatásának módja egyre változó. 139) Az alak és erőnyilvánulás c szüntelen változásában a fejlődés is bennfoglaltatik.

„Az élőlények fejlődésének bebizo-

nyításával és annak fölismerésével, hogy a természeti erők örök időktől fogva változatlan törvények szerint kormányozzák a világegyetemet, a teremtésről szóló tantétel alaptalanná s a teremtő létezése a vallásoktól személyesnek, önkényesnek és a felhők fölött trónolóknak képzelt isten létezése kérdésessé lett. 140) Az istenkeresőknek sok nyomós érvek van a személyes istenben való hit ellen s csak forró óhajuk annak hívése mellett.

Azután, hogy fokozatos tökéletességben csatlakoznak az állatok egymás mellé, az nem annyi, hogy egymásból fejlődtek. Nem ám, hanem csak az, amit lát és bizonyítani tud, t. i. hogy vannak és voltak különböző tökéletességű állatok, amelyek egymáshoz hasonlítanak. Különbömi köze ennek a valláshoz? Vájjon ha állna is, amit mondanak (inkább álmodnak) az átfejlődésről; vájjon az kizárja a vallást?

138) A fejlődés föltevése csak föltevés és csakis a hiszékeny vagy a fanatizmusban fuldokló beszélhet beigazolásáról.

Honnan tudja, hogy az anyag elpusztíthatatlan és az erő megmarad? Hiszen csak arról beszélhet ön, mint Istentagadó, amit lát, fog, érez. Most megmarad az erő, jó legyen, az anyag az ön tökéletlen ereje folytán elpusztíthatatlan ; de mivel!gazolja, hogyIsten sem semmisítheti meg, hiszen ha megvonja fentartó közreműködését, akkor megsemmisül az anyag s vége az erőnek; miért mondja, hogy elpusztíthatatlan?

139) Öröktől fogva változó anyagi erő annyi, mint „fából vaskariká“. Mondja csak, hány éve végzi a nap a nagy világuőrben útját? Öröktől fogva? Hogyan, hiszen ami mozog, csak valamikor kezdett mozogni, vagy mi? Hiszen mozgását mérhetjük, számlálhatjuk! Az nem határoz, hogy a .: .: úr nem tudja megmondani és más sem, hogy hány éve járja a nap a világuőrt; mert azért, hogy nem tudják, hogy az utcán járó ember hány lépést tett életében, nem mondhatják, hogy az az ember öröktől fogva jár és hogy nem volt soha oly lépése, amely első volt.

És ha azt tetszik mondani, hogy a nap úgy vedlett ki sok millió év előtt az ősködből (mondhatnám, sötét fejekben rejlő ősködből vedlenek ki ily teóriák), akkor azt kérdem, hát az az ősköd mikor kezdett gomolyogni és mily mozgást végezett, míg a csuda világot előhozta? És nem hagyok békét a .: .: urnák, míg bele nem bódul észellenes elméletébe. A végén vagy azt mondja, hogy nem tud semmit, vagy azt, hogy kell lenni egy őserőnek, ami nem változik, ami ezt a változó erőt s anyagot uralja: kell lenni Istennek.

140) Igen ám, csak az a bibije a dolognak, hogy az örökmozgás és átalakulás nem bizonyított tény, hanem egyszerűenIstent kerülő elmének ellentmondásban szenvedő feltétele; következőlegIsten léte nemcsak nem kétes, hanem azIstent kerülő tudósok esztelen erőlködéséből!s újra és újra bizonyított tény. Ugyanez áll a teremtés tételéről!s. Míg az urak egyebet nem tudnak ellene felhozni, mint ellentmondásban szenvedő feltevéseket, addig hiába követelik, hogy lemondva józan eszünk követeléséről, meghódoljunk istentelen elveik előtt.

141) A pantheizmus áll egyedül biztos alapon, a pantheizmus, mely az istenséget a természetben ható erőkkel azonosítja. 142) Goethe természetsten e ez a személynek nem képzelhető, minden önkényt, tehát minden csodát is kizáró, mennyországra, mint lakóhelyre, nem szoruló, dicsőítést, imádást nem követelő istenség. 143) Ennek uralma elválaszthatatlan az örök törvényszerűségtől, az ok és okozatnak megszakíthatatlan láncolatától. 144)

„A vallás tehát, mint világnézet, elfogadhatatlan, nem is tartalmazza többé eszményeinket. 145) Hinni ma még inkább, mint valaha, annyit tesz, hogy mitsem tudunk; ki is szorította a hitet a tudomány magasztos állásából. 146) Arra sem formálhat jogot

141) Melyik az a nyomós érv Isten léte ellen? Tessék kirukolni vele.

142) Nagyon!s gyenge lábon jár a pantheizmus, sőt magában hord minden képzelhető ellentmondást. Az a pantheizmus oly szörnyeteg, amely végtelen és véges!s egyszersmind, végtelen, mert nincs vége (a szabadkőművesek szerint), de véges!s, mert darabokból áll és!dejét méregetjük. Szörnyeteg, amely függő és független!s egyúttal; függő, mért!me törvényeknek van alárendelve, korlátozva van, de független!s, mert a szabadkőművesek szerint nincs ami korlátozza, határolja, törvényeit megszabja!gen a pantheizmus a megvadult észnek szörnyszülöttje. Korhadt ennek a lába, szédelgés a feje és gyomra a világ legförtelmesebb kloákája. Ez a szabadkőművesekIstene, a Nagy Világ Egyetemet Építő Mester, ehhez az emberi ész szülte szörnyeteghez foházkodnak az!gaz Isten ellen.

143) Persze a pantheizmus, mint az emberi észnek rémszülöttje, csodát nem csinálhat. — De tessék megpróbálni!cdisputálni a mi!stenünk csodatételeinek valódiságát. Bármikor kiállunk a sikra! — Mennyországa nincs annak a szörnyetegnek a sírontul, de a földön sincs, mert agyém, ellentmondástól hemzsegő világnézet nem szolgálhat a boldogság alapjául. Dicsőítést, imádást agyém nem!s követelhet. — De az élő Istent leborulva imádjuk! A szabadkőműves erőlködés is készlet erre.

144) Úgy-e uralom uralkodó nélkül; törvényszerűség törvényhozó nélkül; okozat oknélkül? Úgy ám, szabadkőműves urak ezeket önöknek egy hujára kell lenyelni pantheizmusokban; mert hát törvényszerűség s törvény törvényhozó nélkül csak oly szörnyetegben leledzik, mint a pantheizmus ; azután okozatok sorozata megfelelő ok nélkül szintén ebben a szörnyetegben lelhető, vagy hát hiszik, hogy van olyan józan ész, amely abba belenyugszik, hogy azt mondják, a gyönyörű rend s célszerűség az atomokból szedelődzködött össze, rendező lény nélkül?

145) Ha valamikor úgy ebben a babiloni eszmezavarban és szédelgés világában érezi az ember a vallás szükségességét, mert a szellemtelen, tudományosnak vélt szédelgés nagyképű mondásaival minden téren cserben hagyja az embereket és előbb csődöt mond mint megszületik; mert tessék jól megjegyezni, hogy azIstentelen szabadkőműves világnézet gyakorlatban nem létezik, ez csak egyeseknek utópikus óhaja és gonosz törekvése.

146) Az észszerű hit a tudás birodalmába tartozik, mert észszerűen hinni, annyi mint megbízható tekintély útján ismeretekhez jutni. És ha volt kor, úgy az a jelenkor, amelyben ezer próba és ütközet után észszerű lett a hitünk. — Régen könnyebben jutottunk az észszerű hithez, nem lévén annyi támadás, félrevezetés, csalás, ámitás és a sától útba vetett más

többé a hit magának, hogy a tudomány fölött ítélkezék. 147)

„Sokat magasztalták minden időben a vallásnak vigasztaló erejét mindenemű szerencsétlenségben. 148) A vallás vigasztalása azonban nem más önámitásnál. 149) Megnyugvást találni abban, hogy az isten ellenállhatatlan akaratahoz alkalmazkodnunk kell, bármennyire sújtson fájdalmasan bennünket, vagy hogy dicsértessék az

isten mindörökké, ha egy kezével el is veszi, amit a másikkal adott, vagy hogy megadással kell elviselnünk, a mit az isten ránk mért: ellenmondásban van szabad gondolkodásunkkal és önérzetünkkel. 150) Még egy mindenható isten önkényes akaratának sem áldozhatjuk föl önálló egyéniségünket törekvéseinkkel és vagyainkkal. 151) Elég gyakran rejtőzhetett panasz az isten jóságára ellen abban

ezer akadály; de minél több nehézséget gördítenek hitünk útjába, minél jobban vetik próba alá a hitünket, annál észszerűbbnek tűnik fel hitünk. Mikor látom az ellenség nyomorult argumentálását, tantalusi erőlködését, a pokol minden műfogását, melylyel hitünk fényét el akarják homályosítani, mindig az jut eszembe, hogyha volna érdemes argumentumuk, nem kellene a pokol minden szemfényvesztő művészetét!génybe venniök. — Tehát száz szónak!s egy a vége; a hitet éppenséggel nem szorította ki a tudomány magasztos állásából, sőt talán soha nem ragyogott oly fonséges fényben a tudomány mellett, mint most.

147) Ezt eddig sem tette. Vagy mikor Ítélezett a hit matematikai tételek felett, mikor avatkozott a tudomány tárgyaiba, amelyek a hit-erkölcsi élet keretén kívül esnek?

148) No és talán nem!gaz? Nyissák fel vakoskodó szemüket és bámulják a világ legnagyobb csodáit: nyirkos börtönökben lerothadt ártatlanul szenvedő testvéreinkről a ruha, de arcukról el nem tűnt a boldogságérzetéről tanúskodó mosoly; mosolyogtak a vadállatok között, a máglyán, a csikorgó nyomor, megvettetés, betegség közepette. Nincs nyomor, kin, gyötrelem, amit felül nem múlt volna hitünk nyújtotta vigasz; magának a halálnak büszkén a szemébe vágtuk: ubi est mors victoria tua, halál, hol a te győzelmed? —

149) Az irigység sugalta ezt a szabadkőműves uraknak. Ugyan, hát nem a .: testvérek ámitják magukat, mikor!tt a kikerülhetetlen ezer gond bú-bánat között hirdetik a mennyországot! Vájjon nem czáfol-e rájuk minden pillanatban az élet?

150) Igen,!gen abban megnyugvást talál a megpróbáltatás alávetett lélek, ha tudja, hogy megpróbáltatásával érdemeket szerez és lesz ő még boldog!s. De hát önök .: bölcsek, mit adnak a szenvedő ember vigasztalására? Ugy-e maguk sem a bajt nem tudják megszüntetni, sem a szenvedőnek vigaszt nyújtani?

És hiába rugdalóznak a világ sora ellen, „gondolkodásuk és önérzetük“ nem változtat rajta. Vagy talán a szabadkőműves „önérezet“ megszünteti a bajt? Dehogy, ellenkezőleg, még a tetejébe elveszi azt az egyetlen vigasztaló reményt!s, hogyha ártatlanul tűrünk, szenvedünk,Isten megjutalmaz érte.

151) Hej, de büszke lett az úr. Akár csak Luciferet hallanám: „non serviam“, nem szolgálok még a mindenhatóIstennek sem; önálló akarok lenni! De amint Lucifer megjárta, úgy megjárja az úr is; mert eddig mindenIsten ellen pöffeszkedő lény megaláztatok, az ön sorsa sem lesz más. — Különben hiába kapálódzik, mint a kőczba keveredett csirke, minél jobban kapálódzik, annál jobban belekeveredik; mert lássa, a

az önmegadásban, melylyel a vallásos ember nehéz sorsába belenyugodott. 152) Mi nem nyugszunk szó nélkül sorsunkba, sőt küzdünk teljes erőnkkel ellene. 153) Mi kutatunk utána, mi okozhatta a bajt, hogy jövőre elkerülhessük s minden hasonlóknak elejét vehessük. 154) Nem bízunk Istenre, hogy betegségtől megóvjon, hanem kifürkészük annak csirait, hogy védekezhessünk ellenük. 155) Mi egyáltalában élesbitjük előre-látásunkat minden irányban, hogy a nyomort elháríthassuk, a gonoszagtól az alkalmat megvonhassuk s a véletlen szerencsétlenség elől kitértiák hatalmi vágyának kielégítésére és hessünk. 156) S a kikerülhetetlen! iparkodunk jó eleve fölismerni s erkölcsi erővel férfiásán elviselni. 157) Abban rejlik vigaszunk, hogy önmagunkon segíteni mindinkább képesebbekké leszünk. 158) A legyőzhetetlen természeti erőket pedig nem tévesztjük szem elől. 159) Magunkat ámitani s abban vigaszt találni, azt nem engedi belátásunk. 160)

„Az emberek ugyan évezredek óta legbecesebb szellemi kincsüknek tekintették a vallást, mely alacsony kulturfokon, mikor a papi hierarchia még nem használta föl a saját és a dinasztia

maguk önállóságának hangoztatásával meg nem szüntetnek egyetlenegy fogfájást sem.

152) Hát jobb lett volna, ha ellene rugdalózdott volna? — Nincs panaszunk Isten jóságá ellen, ha szenvedünk!s, mert ez megpróbáltatás ideje és nem mint a szabadkőművesek mondják, a mennyország. — Sőt örülünk, ha a jóságos! Isten itt a földön tisztítja meg lelkünket az elkövetett hibáktól.

153) Jó, csak ne tegyenek úgy, mint a láncszakított, nekivadult eb, amely véresre harapdálja száját a lánczon. — Mikor mondta azt a vallás, hogy ne tegyünk meg mindent, amit jogosan, észszerűleg lehet a földi bajok elhárítására? Önök minden erőlködésükkel sem képesen annyit!rt nyújtani a sebre, mint a vallás.

154) Azt hiszi az úr, hogy csak magukat áldotta meg!ly bölcseséggel a Nagy Világ Egyetemet Építő Mester? Biz szűk látókört vont fejük köré, ha azt hiszi.

155) Mi eszünkkel élünk és mivel tudjuk, hogy a világot teremtő Istennek van beleszólása a világ sorába, hozzá!s folyamodunk. És ez lélekemelő. Önökön ha nem segít a kurta ész, akkor ott tátong a vak sors örvénye vagy éppen a kétségbeesés örvénye, amelybe vigasztalanul bámulnak bele minden önállóságuk daczára.

156) Lám, milyen okos emberek maguk! Nem mennének el magukat mutogatni, mint a világ csodáit?

157) Ahál Ugy-e, „férfiásán elviselni? Miért nem mondja hasonfajta filozófus testvéreivel: golyót a nyomorult fejbe, mérget a kínozó gyomorba, kötelet a fájdalmas nyakra; mert lássa, ha nincs túlvilág!gazán nem tudom, miért toldogatja meg a kínnak napjait! — Becstelen, reménytelen filozófia a szabadkőműves filozófia, szép frázisokkal takargatják a kétségbeesés örvényét, amely alatta tátong!

158) Annak mindenki örül nemcsak a . . . urak. Ez nem újság.

159) Mi se.

160) Nem! A szabadkőműves fanatikus „belátás“ más vigaszt nem enged szívükbe, mint amit a föld élvezete nyújt. Sőt az Isten gondolata, a jövő élet fogalma mindannyiszor félelemmel, tajtékozó dühvel tölti el lelküket. Ugy-e, annak bizonyosságául, hogy nem hisznek benne?

vezetésére. 161) A mi korunk műveltsége azonban túlhaladta a ránk maradt vallások gondolatvilágát. 162) A természettudományok fénylő világánál hosszas küzdelem után ma végre belátjuk, mennyire voltunk tévedésben, hogy a vallást kifogástalan és isteni intézménynek tekintettük. 163) Tudásunk ma egyenes ellentétben áll a vallással. 164) Manap nem a vallás túlti be lelkünket s irányítja cselekedeteinket, hanem a világosan látó, igazságot nyomozó tudomány; a tudás is az, mely szépérzékünket fej-

leszti, ezzel érzésünket finomítja s így az erkölcsannak tanítását támogatja. 165)

„Az istentisztelet helyébe a humanizmus kultusza lépett. 166)

„Ez alatt azt értjük, hogy az emberek továbbfejlődését minden erőnkkel előmozdítjuk s a jó eredmény biztosítására az egész, egységet alkotó népet közreműködésre bírjuk. 167) Mindeközéül a fejlődés akadályait kell az útból eltávolítanunk, kiváltképpen az elfajulás főokait, mint a tömegszegénységet, az iszákosságot és a fertőző

161) Megint tótágast áll a logikája, mert nézze csak, minél vallásosabb volt valamely főpap és király, annál nagyobb áldás volt népére nézve. Nézze, a vallásosság mit művelt sz. Istvánban, sz. Lászlóban, sz. Lajosban, boroméi sz. Károlyban, boldog emlékü Hám szatmári püspökben és az ő társainak egész seregében, akikéi a vallásosság lehozott a magasból a nép közé, hogy felemelje őket. Ha visszaélés történt, annak nem a vallás volt az oka és nem a vallás volt támogatója; ellenkezőleg, a vallás figyelmeztette, s útjta ezeket. A vallás, v urak nem alkalmas eszköz hatalmi vágyak kielégítésére.

162) Korai „pöffeszkedés.“ A mi korunk nem haladta túi a vallás-gondolat világát. Ugyan minek mondta ezt a tendenciózus beszédet, ha már nincs vallás? Sőt maga a úr!s beigazolja, hogy nem tud menekülni a vallás gondolatvilágától. A páholyokban, mintha a pokol theologusai volnának, örökre a vallásról van szó, úgy hogy, ha a nép a világ zűr-zavarában elfeledné a vallás gondolatvilágát, a páholyok!déznek vissza emlékezetükbe.

163) Szegény, sajnálatraméltó vakoki Oly sokáig kellett várniok míg megjött az eszük! És még sajnálatraméltóbbak, ha azt vesszük észre, hogy már későn nőtt be a fejtek lágya; mert!me, a legintelligensebb elem kezd gondolkodni és maholnap arra ébrednek fel a szabadkőművesek, hogy a világ színe-java „a természettudományok fénylő világánál“ azt fogja megállapítani, sőt már most!s megállapítja, hogy biz a szabadkőműves urak elpaszolták az ész megnyílásnak alkalmas korszakát, mert épen a természettudomány szolgáltatja a vallásnak a legcsatt; nősabb bizonyítékokat.

164) Már mint a szabadkőművesek tudása, de nem a világi

165) Hogy mit kell tartanunk eiről a nagyképu mondásról, máttartuk előbb. Valóban, mondhatom, szabadkőműves elvekkkel nevelték a legfinomabb embereket: a világ legszebb mákvirágait.

166) Hm! Humanizmus, kultúra jött!Isten tisztelete helyébe. Tisztelik az embert!sién helyett. Mondhatom, szépen művelik a humanizmus kultuszát: tanúskodik erről a gyilok, a méreg, a gyűlölet, hazugság, rablás, pökdösés, gyalázás . . .

167. T .: „közreműködésre“ bírják az embereket a szabadkőműveseknek előmozdításában, uralmának biztosításában; azután, hogy Isten s túlvilág fogalma ne háborítsa hajlamuk szerint való életükben, arra mozgósítanak mindenkit, hogy kiöljék a hitet, ha kell, tűzzel-vassal, vagyon s og elkobzással. Ez a szabadkőműves humanizmusának rugója.

betegségeket. 168) Továbbá kedvező viszonyokat kell a fejlődésnek teremtenünk, különösen a népjóléttel, mert ez önérzetet kelt, önbecsülésre tanít s szellemi munkára serkent. 169) S mindenképp a felelősség tökéletesítésének eszménye állítandó. 170) Az emberies, humanus legyen minden nemesnek és nagyra törőnek egybefoglalja. 171) A humanizmus kultúrája így lesz forrásává minden jó cselekedetnek, melyre az erkölcs tanít.

168) Ehhez nem kell Istentagadás és vallástalanság. Ezek ellen a vallás tett eddigé a legtöbbet! Leszegezzük, ha rángatóznak! s bele, itt e téren a vallás tett s tesz legtöbbet.

Kíváncsiak vagyunk, hogy fogja Istentagadásával és a vallás kiküszöbölésével a tömegszegénységet megszüntetni.

A tömegszegénység ellen nem azzal védekezünk, hogy elveszük az emberek vallását és megmutatjuk nekik, hogyan lehet lábbal tiporni a birtoklási jog szentségét és elvenni mások jogos birtokát, hanem ellenkezőleg, a hittel, mert ha szívünk az ég után! s vágyódik, nem tapad annyira a földiekhez, nem marja ki egymásnak a szemét a földiekért, azután tudva azt, hogy a mindentudó Isten előtt számot kell adnia, nem oly könnyen szívtelen, nem csal, nem uzsoráskodik oly könnyen. A vallásnak pótolhatatlan befolyása van földi életünkre minden téren?

Továbbá vájjon az Istentagadás megszünteti az! székességet? Ha az, embert felsőbb rangú állattá degradálják és azt mondják neki, hogy Összes mennyországa vágyainak kielégítése: az evés, ivás stb. vájjon ezen elv a * részességet meg fogja szüntetni?

A fertőző betegségek ellen! s jó a szabadkőművesek szerint az Istentagadó tudomány s műveltség! Csak beszéljenek okos orvossal, majd meggyőződnek arról, hogy a vallástalanság az elcsenevedésnek és a legtöbb bajnak a melegágya, úgy hogy vallástalanság és a döghalál egy kategóriába sorozható.

169) Elkéstek, a népjólétnek előmozdítása érdekében senki sem tett annyit, mint a vallás; soha sem tudja semmi elv azt a megelégedést a népben létrehozni, amit a vallás évszázadokon át létrehozott.

Azután mit mond? A jólét, szabadkőműves fogalom szerint való jólét, önérzetet, önbecsülést fejleszt? Azt ám! Büszkeséget, pofeszkedést; szellemi munka helyett szédelésre, vagy éppen renyhéségre nevel. Nem a jólét tanítja meg az embert önönmagát ismerni, hanem a küzdelem; nem a jólét serkent a munkára, hanem a nélkülözés.

170) De mi az? Ugy-e a magasabb rangú állat tökéletessége? Szóval baromi haladás. Mert másról nem beszélhet, aki észszel és szabadakarattal bíró lelket nem ismer.

171) Ne olyan, mint Ferrer és társai. Humánus, emberies!

172) Az Istentagadó, lelketlen humanizmus forrása a leghajmeresztőbb gaz cselekedeteknek. Míg egyrészt békét, haladást, boldogságot, egyenlőséget hirdet, másrészt gyilkot, mérget nyújt az ember kezébe, hogy lábálól eltegye vele nem egyező embertársát, (tessék elolvasni, hogyan végezték ki Garda Morenot, ezt a fönnkelt szellemű nemes lelket, Equador

mutathat; mindannyi erénynek, melyek az egyes embernek is, a közönségnek is javára és dicséretére szolgálnak. 172)

„Midőn a tudásra és nem többé a hitre alapítjuk a társadalmi rendet és világnézetünket, magától értetődik, hogy a lelkesek hivatalába és méltóságába a tanítókat ültetjük, elsősorban a néptanítókat, továbbá mindazokat, akiknek hivatása a tudományok ápolása, végre még azokat, akik a nép

leikéből. 178) Helyébe az emberek öntudatos magaviseleté lépett s a nép által teremtelt, az egyenlőségen alapuló jogrend. 179) Babona, boszorkányság, varázslás, előítélet, elfogultság, türelmetlenség, azután csudákban, angyal és ördögben, föltámadásaiban való hit, melyek a nép szellemi életének azelőtt tartalmat adtak, árnyékként tűntek el a fölvilágosodás fénye elől. 180) Egész néprétegenre

kiterjedő elmaradottság ki van zárva manap. 181) Az iskolák és a kultur csarnokok arra valók, hogy a né modern és szabad szellemben taní tassák és a haladásos nézetekről vívmányokról, találmányokról, fölfede zésekről tudomást nyerjen 182) A tömegszegénység, az emberi társada lom szégyene megszűnt létezni, é úgy az abból származó sok betegsé és büntett. 183) Alamizsnával nem vá-

a
-
p
t
l,
-
p
g

egyházat (szekularizáció); hogyan jussanak uralomra. Ilyen érdekeiket védelmezni jól megtanulták.

178) A nélkülözhetetlen tekintély, amely a katolikus egyházban a legbiztosabb talajon áll és a legszigorúbb kritikátls megállja, a szabadkőművesek rágalma, örökös agyarkódása következtében a nép jó részében kárt szenvedett. Tessék csak arra az ízetlen s becstelen eljárásra gondolni, amivel a szabadkőműves „Világ“ című lap napról-n- *pra gyalazza az egyházat. Azt a határtalan perfidiát szemügyre venni, amellyel a portugáliai tényeket elfeidítik, hogy a hajmeresztő gázságaikról a figyelmet eltereljék cs a világot az ártatlanul üldözöttek és kifosztottak ellen hangolják. De itt az!deje, hogy a nap elő álljon a ködből és föltárja a mocsarak becstelenségét, amelyből a bűzös dögletes köd kiemelkedett. — Soha, — talán

— nem égett szívémben oly magasfokú becslése a tekintélynek, mint most a folytonos ostrom alatt. Fejlődik a tűz, emelkedik a napfény és nemsokára sugarainak villámaival csap le a becstelen rágalmozó férgék odújába!

179) Egyenlőség! Szabadkőműves urak, ezt a szót csak teóriában ismerik.

180) Micsoda fő lehet az, amelyben ez mind összegabajodik. Tessék .: úr megtanulni, hogy a keresztény vallásnak „babona, boszorkányság, varázslás, előítélet, elfogultság, türelmetlenség“ soha sem adott tartalmat; csak oly hitetlen üres lelkek tartalma volt az, amilyeneket a szabadkőműves elv nevel. Erről tanúságot tesz a hit ellen rugdalózdó szabadkőműves tábor!s ákom-bákom szertartásaival, titkos jeleik és egész életük ezt bizonyítja.

A babona stb. tehát nem a keresztény vallástartalma, előbb a szabadkőművesek vallásának tartalma.

A csodákat bizonyítjuk. Tessék velük szembeszállni. Angyal-, ördög-, feltámadásban való hit megokadatolt hit, KrisztusIsteni tekintélyén alapuló hit, amelyIsteni tekintély, minél jobban ostromolják, annál fényesebben áll elénk. Hát biz mi — Leszner úr engedelmével!nkább hiszünk az Istennek, mint a vallás gyűlöleiben fuldokló .: uraknak.

181) Igen,tt az!deje, hogy megszűnjék a gonosz szabadkőműves lapok utján eszközölt népbolondítás és lázítás. A néprétegek szemlátomást ocsúdnak fel a szabadkőműves maszlag okozta mámorból. Az ki van zárva — jól magyarul mondva — hogy egész néprétegek lemondjanak józan eszükéről.

182) Ezt tudtuk, mielőtt Leszner urék bölcselkedni kezdettek és a keresztény világnézet medett fejlődött bennünk a tudvágy, kutatás vágya s vele az ismeretek terén a haladás. Maguk csak a készbe ültek bele és

vezetésére kellő képességgel és idealizmussal bírnak. 173) A néptanító azzá lett, amivé a lelkésznek kellett volna lennie: a szellemi fejlődés megindítójává, a fölvilágosodás fáklyavivőjévé, a haladás kormányzójává. 174) A néptanító, küzdve minden elmaradás ellen, nemcsak az iskolában tölti be most hivatását, hanem a felnőttek folytatólagos tanításával is. 175) .Lelkészek, egyházak s ezek vallásai, vagyis feleszetek nélkül a nép más képet nyújt, mint azelőtt. 176)

A nép nem gondolkozásra képtelen tömeg többé a lelkésszel az élén, hanem a maga erejéből jól szervezett társadalom szellemi szükségletekkel, fejlett szellemi befogadó képességgel s azzal a tehetséggel, hogy érfekeit akárki elölt önmaga képviselheti. 177) A tekintélybe vetett hit, nevezetesen, melyet a r. k. klérus tanított s mely az egyház hatalmának érdekében megalázásra kényszerített, az önállóságra való törekvést meg nem tűrvén, kivészett a szabadsághoz szokott nép

elnökét) felszabadítja a szabadkőműves humanizmus az ember alsóbb rangú szenvedélyeit, amelyek azután mint elharapódzó tűzvész pusztítanak: nem! smernék tekintélyt, a nyers erő s az ököl uralkodik náluk.

173) Midőn egyedül a tudásra s nem többé a hitre!s alapítják a társadalmi rendet és világnézetüket, ingoványos talajra alapítják, amelyen minden rend felfordul.

Hiába ültetgetik a hitetlen tanítókat, a hittanár helyébe; nem tud az ott semmi egyebet csinálni, mint azt arczátlanul bitorolni.

Különben az már világos minden józaneszű ember előtt, hogy nem szükséges a tanítónak a papot helyéből kitűrni, mind a kettőnek megvan a maga munkája és ha helyes!rányban végzik munkájukat, nem jönnek ellentétbe, hanem egymást kiegészítik, mint a hit és tudomány.

174) A néptanító marad az, ami eddig volt: tanítja az egyszer-egyet, a földrajzot, természetrajzot stb. a hitoktató pedig tanítja a katekizmust és vége a .: pontos bölcseségnek. Francia-, Olaszországban kiűzték a szabadkőművesek (az a néhány ezer .: úr) az!skolából a hitoktatót; vadul nó fel a kalholikus szülők gyermeke a szabadkőműves urak kegyelméből; de kezd!s már észretérni a kath. társadalom és mint gyermekeit védő Rachel megrémülve öleli gyermekeit keblére, és nincs a páholyokban (még pokolban sem) oly hatalom, amely a felébredt anyaegyház kebléről letudná tépni gyermekeit; a kath. szülők és nevelők holttestén keresztülgázolva juthat csak az!stentelen malteros tábor legdrágább kincsükhöz, gyermekeikhez; kész rongyban járni, hajléktalanul dideregni és éhen elsorvadni, de gyermekét nem fogja kiadni a vérszopó vámpiroknak!

175) Hogy mily sikerrel mutatja a proletárok jólnevelt és szervezett csoportja. Megtanították őket embertelenül káromkodni, rágalmazni, gyűlölni, pökdösni és felszabadított szenvedélyével rombolni. Tessék ezt dics-himnuszukba felvenni!

176) Egészen más képet! Érdemes lefényképezni. Tessék megnézni azokat a még ifjú arcokat, amelyeknek elfásult vonásai kialudt vulkánra emlékeztetnek. Tessék benézni a családokba, ahova csak tetszik, méltóztassék ott fényképezni és megmondom a kép után, hol él s éltet a vallás melege és hol uralkodik a szívtelen, Istentelen, léleknélküli, szellemetlenül szellemeskedő .: elv: romokat lát itt és farkasordítóba kerül.

177) „A nép nem gondolkozásra képtelen tömeg a lelkésszel az élén.“!gaz, gondolkozik most már, törli a fejét. De miben török a fejüket a szabadkőművesekkel az élükön? Azon, hogy hogyan rabolják ki az

sárolunk többé bűnbocsánatot, 184) nem is szégyeníthetünk meg vele többé senkit, mert gondoskodtunk arról, hogy senki munka és hivatás nélkül ne lehessen, vagy legalább munkaképtelenségének esetében, a társadalom által neki biztosított min-

dennapi kenyere nélkül ne szűkölködjön. 185)

„Az nem történhetik többé, hogy valaki, ki egyoldalú műveltségét, korlátolt szellemét, a dolgokat mind szűk látókörből tekinti, az elfogult ember szigorával és a tudatlanok határozott-

azután az ökörszemecske bölcseségével! zetlenkednek, amely a mese szerint versenyre kelt a sassal, azt mondva, hogy magasabbra tud röpi. mint a sas. Mikor azután a sas óriási szárnycsapásokkal felfelé emelkedett a picziség észrevétlenül hátára ült; s mikor a sas már fenn a magasban kifáradva nyugvó helyet keresett a sziklák ormán, versenytársa felröppent és kényesen csicseregte a sasnak: !m én magasabbra bírtam röpi. Ügyesség, de még nagyobb szemtelenség! így tesznek a modernIsten-tagadók!s. A kereszténység óriási szárnycsattogtatással hozta ki az emberiséget a sötét babona és tapogatódzás világából, magasra röpi a tudomány minden ágában és a törpe lény most még néhány méternyi magasra emelkedve azt mondja, ő többre vitte. Várj csak törpe lény, van ám lejtő, majd lesz bukfenec és kérkedhetsz azután roncsaidban álmodott és bitortolt nagysággoddal.

183) Ennél maróbb szatírákat hamarosan nem hallottam. Vagy ha komolyan méltóztatott mondani, akkor!gazan sajnálkozva kérdem, nem Lipót—mezőről szökött-e meg az úr?

Tessék körülnézni ott a nagy gazdagság szomszédságában (akár ha úgy tetszik, Amerikában!s), nem tengernyi a nélkülözők száma? Ne ott a püspöki vagyon körül járassák szemüket, mert ott mindenkinek van betevő falatja; hanem nézzenek körül a milliárdos vállalkozók körül, a mennyországba (?) varázsolt vallástalan fővárosokban: néhány száz fényes fogat, de ezrével éli a szegény nép a patkányéletet a pinézékben. (Persze a .: böiceség szerint ennek!s a pap az oka, még ott!s, ahol már pap nem is létezik.) Hej, de keserű gúnnyá fajul ajkukon ez a virágos, teoretikus beszéd, ha a valóságban szemléljük.

Azután nézzék meg a bűnlajstromot, a vallástalansággal versenyre kel a bűn és pedig már nem szenvedélytől elvakított erővel, hanem előrelátó kiszámítással; hideg vérrrel hajtják végre a legborzasztóbb vétségeket. Ez a szabadkőműves elvnek gyümölcse, mert!steni, túlvilágot nem!smerő ember egészen logikus következással sodortatik ez útra; hiszen nincs mi visszatartsa; a .: humanizmus nem csak gyengének bizonyult ezen veszedelem ellen, hanem egyenesen szülőanyja lett. Csak tessék ezt!s beírni dicshimnuszukba.

184) Mi pedig büszkén vásárolunk alamizsnával bűnbocsánatot, mert hát segíteni szegény szűkölködő embertársunkon jó cselekedet, már pedig a jó cselekedet hasznunkra van, irgalmat eszközöl ki, ha vétkeztünk. A .: urak hánytorgatott alamizsnájukkal nem nyerhetnek bűnbocsánatot, mert még azt!s Krisztust gyűlölve teszik; meg akarják mutatni, hogy nem szükséges Krisztus szeretete a jótétemény gyakorlásához.

185) Néhány száz szegény árvát segítenek azon alamizsnából, amit nagyrészt jó kath. úrnők segítségével vallásos emberektől összeszednek, vagy amit közpénztárakból kiereszszakolnak Talán mégis szegényen ily dologgal kérkedni! Hiszen nézzék — hogy csak egy példát említsék — Szat-

ságával ítél, mint uralomra vágyó obskurans, a társadalom -élére kerüljön. 186) De az sem képzelhető, hogy az emberek, idegzetüket kimerítő élv-sóvárságnak magukat átengedve, fejlődésük menetét, mint a klasszikus ókorban megszakítsák, azáltal eredményét megsemmisítsék s másban, mint a munkában keressék a marandó öröm és megelégedés forrását. 187)

„Hosszú ideig épen a művelt embe-

rek tartóztatták föl a társadalomnak itt tárgyalt gyökeres átalakítását, mert nem bírtak szabadulni a beléjük nevelt vallástól, vagy épen jó példát vélték azzal mutatni. 188) Még sok tudós is fékezte fölvilágosító buzgal-mát a vallással szemben, bár régen szakított vele. 189) Azt képzelték mindezek, hogy a népet ahoz kell láncolni, tehát alacsony szellemi fejlettségben vissza kell tartani, ha nem akarjuk, hogy minden rend fölbomol-

márt a megboldogult Hám püspök egymaga még most!s (évtizedeken, sőt remélhetőleg évezredekén át) évenként legalább 200 szegény gyermek neveltetéséről gondoskodik alapítványaival, azután több szegény betegről és elaggottról, akiknek nincs senkijük. Tesznek maguk ennyit ezren és ezren a nagy dobbal évtizedeken át? Jó lesz lapítani a pöfészkedés helyett.

Azután hol szereznek maguk munkát az embereknek? Talán bizony azzal segítenek a munkátlan népen, hogy rikkancsnak alkalmazzák, hogy piszok!rataikat terjesszék?

186) Biz a befolyásos állásokra nem iger juthat vallásos ember, mert azt kisajátították a szabadkőművesek; de az a csodálatos, hogy mégis rettenetes az elfogultság, a gyűlölet, ellenszenv; a gyűlölettől elvakult .: hatalmak a lejtőn kergetik a társadalmat lefele a nyomorba, az erkölcste-lenségbe és végfelbomlásba. Szabadon pökdüszik le a becsületes embert, de jaj, ha védekezni merünk, ez már lázítás.

187) A .: haladás megóvja az embereket az!degzetet kimerítő [élv-sóvárgástól!]? Aki nem vak, nézzen körül és meggyőződik arról, hogy az ellenkezője áll. Ahol mérséklet mutatkozik, ott a vallás dolgozik. A munka óv, de nem óv meg egyedül. Tessék erről!s tapasztalati utón meggyő-ződni. Az Istent nem ismerő munkás adja a korcsmákban elzüllött alakok nagy perzentjét.

188) A művelt emberek sem tudtak szabadulni a vallástól és nem is tudnak soha. Vallás nélkül az ember sosem létezett és nem!s létez-hetik; mert természetében oly kiirthatatlan vonatkozások és törekvések, vágyak és törvények élnek, amelyek természetszerűleg, a józan ész legszi-gorúbb logikája mellett, vallássá fejlődnek. Majd ha új szívet tudnak teremteni a .: urak a kebelbe és más ész a fejbe és az embert kitudják vetköztetni abból, ami, akkor remélhetik, hogy ember vallás nélkül léssen, de addig nem.

189) Sok tudós ma!s vallásos, sőt mondhatom, a szélhámosok, a felfújtt tudósok!smeretesek a vallástalanságról!gen-igen, a tudomány és vallás fénye most gyors léptekkel közéig egymáshoz. Elfásult már a tár-sadalom a felvilágosodottság örökös üres, eredménytelen hangoztatásában és kezdi már észre venni, hogy míg a hazugság prófétái szuggerálták a képzelt világozságot, valójában sötétbe jutott, vagy épen megvakult. Ez a tény gondolkodóba ejti a jobbakat, akik szent lelkesültséggel mutatnak oda, ahol a hit és tudomány ölelkező fénye pirkad. Úgy-úgy, közéig már a reg-gel, amikor majd látunk. Mint az első századokban a nyers erőszakkal, a vad erővel vívta keresztény hitünk diadalmas harcát, úgy most a tudomá-ny czégére alá bujt hazugsággal folytatja óriási küzdelmeit. Amit akkor

jón. 190) A sokféle pap nem is mulasztotta el soha, minden kínálkozó alkalommal hangosan hirdetni, hogy egyedül a vallás képes a nép vad ösztöneit zabolázni, s mert annyiszor hirdette, még a bölcsekkel is elhítette, jóllehet a vad ösztönök éppen az alacsony szellemi fejlődöttségből származnak. 191) Azzal pedig továbbra is megőrizte a papság a nép fölötti ha-

talmát s így föntrarthatta az államban birt túlsúlyát. 192) Hiányzott annak fölismerése, hogy a vallások kiváltképen hatalmi célnak szolgálnak s legkevésbé az emberiség elhaladásának és boldogulásának, de még a nép erkölcsi nevelésére sem, s hogy minden felekezet klerikálizmusa hatáson csak oly módon támadható meg, ha — mint a következetesség is

a szt. kereszt a szeretet dicsfényébe öltözve triumfált a vad gyűlölet feletti úgy most a szent hit fénye kibékülve, ölelkezve ellene fellázított földi testvérével, a tudománnyal, szövetséget köt és lesújtja a hazugság, lázítás, ámtítás sötét alakjait. Sőt nem volt soha oly szoros szövetség és édes ölelkezés, mint ami majd ezt a szellemi harcrot követi, a hit és tudás között. Hiszen tessék csak körülnézni, egymás után bontakoznak ki a legvalázott dokmák és valláson alapuló erkölcsi törvények szentségi nimbusban a rágalom, az együgyű okoskodás, szájhósködéssel létrehozott ködfellegből. Igen-igen, az újabb kor küzdelme oly dicső fényt készít hitünk számára, amit alig remélhettünk az ellenség ostroma nélkül.

190) Ezt nem képzelték, hanem szent meggyőződéssel tudták és tudják. Mert úgy van: vallás nélkül nincs rendi Ó ha ezt el tudnánk hinni Leszner urnák, hogy nincs Isten és lélek, nincs más félleni valónk, mint a kínos élet, akkor nem néznénk ám oly egykedvűen, hogyan tolják a . . . urak egymást felfelé és hogyan szorítják ki a legbecsületesebbeket . . . . Vallás nélkül nincs semmi rend biztosítva 111 A.; humanizmus nem mentesség, nem pótolja a vallást, annyira nem, hogy ellenkezőleg felszabadítanak és fellázítanak az emberben minden rendbontó és felforgató erőt: trónok, oltárok romjai, társadalmak felbomlása! gazolja ezt nyomról-nyomra, amerre a szabadkőművesség járt.

191) Joggal hirdette a papság és vele minden józaneszü ember, hogy a vallás képes megfékezni a szenvedélyt. Nem a „szellemi fejlődésitől függ az ember gonoszságának foka.

A szegény ember dühébe gurulva azt sem tudja mit csinál, mikor fejbeüti embertársát; mert sokszor magába térve siratja bűnét, mivel jó a szive; de a „szellemi fejlődöttségű“ ember kiszámítva áll oda embertársa elé, akinek esetleg már becsületét elrabolta és fejbe lövi (párbaj), hogy testileg!s megsemmisítse. A szegény fejletlen ember kisebb dolgokban nagy durvasággal jár el, a „szellemi fejlettségű“ ember finomsággal, möfogással, keresett raffináléjával és más szép czimen egész családokat, sőt társadalmi osztályokat tesz tönkre. Ó csak tessék felhagyni a „szellemi fejlődött“-séggel, mint az erkölcs egyedüli nemesítő eszközével, mert a valójában, mintha képzettségük magasabb foka arra volna, hogy embertársukat annál ügyesebben és sikeresebben kiforgathassák. Nem tudom, hogy hol rejtőzik több nemes szív, a durva köpeny alatt-e, vagy a finom szabású frakk alatt; de az bizonyos, hogy ha az a durva szúr vallásos szívet takar, százszor becsületesebb szívet rejt, mint a finom selyem, amely alatt hitetlen szív dobog. Nem a műveltség határoz tehát, hanem a vallás, amely egyedül képes megnemesíteni a szívet, akár alacsony, akár magas „fejlődöttségű“ legyen is az.

192) A nép hallgatott papjára és hallgat ma is a hit és erkölcs dol-

kívánja — vallásuktól elszakadunk 193) Amíg az emberek jó része a lelkesektől tanított vallás értéke felől magát ámitatta, addig nem volt a papság a nyeregéből kivethető. 194) Előbb a művelt emberek között uralkodó nézetet az úgynevezett pozitív

vallás szükségességéről és pótolhatatlanságáról kellett legyőzni, mielőtt szó lehetett az általános haladásról és az emberi szellem teljes fölszabaddításáról, legszomorubb kötöttségéből és korlátoltságából. 195) Végre mégis megtörték a papság hatalmát.

gában; de az állami hatalom ettől a befolyástól mindig megkülönböztetett hatalom volt. Midőn államok, ahol az államférfiak belátták, hogy hit-erkölcsi alap nélkül az állami hatalom!ngoványos talajra kerül, következőleg a hit-erkölcsi alapot becsülték, nem a papok számára biztosították a túlsúlyt, hanem a hit-erkölcsi alapnak számára. Nem úgy volt az akkor, mint most a szabadkőművesekkel. Most a .: urak szép színbe öltöztetett gonosz elveiket egyedül arra használják, hogy az államhatalomban túlsúlyra jussanak. Innen van, hogy bár egy-egy országban alig vannak néhány ezren, de a politikai hatalom az ő kezükben van és ők diktálnak a sok milliónak.

193) A vallást nem tartották hatalmi célra szolgáló eszköznek, de nem!s tarthatták; mert csak a hit erkölcsi elveinek terjesztésére formált magának jogot. Csak mióta a szabadkőművesek folyton azt hangsúlyozzák, hogy a vallás csak arra jó, hogy a papok uralkodjanak, kezdi % hinni, hogy talán úgyis van. Már a Galicziából beköltözött csaknem több joggal bir, mint a pap; már mint az utca söpredéket büntetlenül pökdsöik le és gúnyolják őket; előbb engedélyeznek bordélyházat, mint zárdaalapítást; már rablánczokra verve tanítják a katekizmust; a kath. férfi már csak titokban vallja hitét, mert másképp nem kap az államban állást és mégis azt hirdetik folyton-folyvást, hogy a vallás túlsúlyt biztosít nekünk az államokban! Örült fanatizmus kell az ilyen mondáshoz! — Persze a szabadkőműves elv, az a filantropikus elv nem biztosít túlsúlyt a.: t raknak, azért uralkodnak a sok millió vallásos emberen néhány ezren.

Nem tagadjuk, voltak emberek és vannak ma!s, kik a vallást nyon örült egyéni érdekek eszközévé teszik; de ezek nem vallásos embertk, ezek a vallásnak átkai; ezek Judások, báránybőrbe öltözött farkasok. Ezek e len védekeznünk kell! Mert ezek többet áriának a vallásnak, mint maguk a szabadkőművesek.

194) Az ámitás, szemfényvesztés, rágalom, ferdítés és az alvilág összes mfifogása a .: urak tulajdona, akik csak addig győznek míg gonosz tzándékaikat tetszetős czégek alá rejthetik. Ha kikerültek a napfényre, úgy érzik magukat, mint a férgek, mikor!tvezzik róluk a deszkát, amely alá rejtöztek.

195) Vagyis az ámitás hosszú lánczolatát kellett!énybe venniök, mielőtt az emberekben a vallást megingathatták; mert előbb! disputálják az égről a napot, holdat és csillagokat, mint a vallást az ember szívéből. A .: urak legelőször még templomba!s jártak, gyóntak!s, misét!s hallgattak., hogy csak vallásos embereknek *látszassanak!* Azután azt mondták: nem vagyunk mi a vallásnak ellensége, de hát ne túlozzunk. Aztán azt mondták, vallásosnak kell lenni, de hát ne kössük magunkat pozitív viláshoz, szívből, léleken legyünk vallásosak. Most végre jött az utolsó, a haláldőfés a vallásra: ember teljesen szabad vagy! A legszomorubb kötöttségéből és korlátoltságából“ kiszabadultál! Nincs vallás! Hej .: urak de is szép úton járnak önök! Egész életük ámitás, színlelés, míg a végén kirkkólnak a farbával. De nagyon jó, hogy már most végre valahára az

196) Most ugyan vallástalanok egyházi értelemben az emberek, de saját lábukon állanak, szellemileg szabadok és műveitek, erkölcsileg öntudatosak, egymás iránt igaz szeretettől áthatottak s minden jó, nemes és szép

íránt fogékonyak. 197) Soha egy vallás sem tűnt fel oly fönségesen, mint a humanizmus. A társadalmi és állami rend sem volt soha olyan szilárdan megalapozva, mint most.“

agyvelőnek eme szörnyszülöttet van a maga teljes meztelenségében: szabadkőműves feladat kiirtani minden vallást és pedig gyökerestől, ha kell méreggel, tüzzel, gyilokkal, törvélytelenséggel! Most már tudlia ja a társadalom, kikkel van do'ga.

196) Nem tudom van-e még valami a föld hátán, ami oly világosan állítaná elénk, hogy szükség van a papságra, mint ép n a szabadkőművesség. Az ő ellentmondó, mindent felforgató és felbomlasztó pokoli tanukból látjuk!gazán, hogy mennyire szükség van égi h halomra és tekinélyrc a földön, hogy ellensúlyozza az alvilágnak törekvéseit, amelyekkel boldogságunk sírját akarja megásni.

197) Láttam egyszer egy embert, akinek a háza éget. Ő ki- és be járt, rézett és mosolygott, hah tázva nézte a futkosó embereket. Mi lelte ezt az embert? kértem. Őrült. Volt a rövid vála z. A .: úr előbbi mondata annaa a sajnálatraméltó embernek az esetét!dézte emlékezetembe. Ő!s mosolyog, azt mondja, most van azután áldott állapot! Hogyan, hiszen nincs családi élet és béke, mert felbomlott; nincs vagyoni biztonság, se becsület biztonság, a furfang, a fejlett műveltség minden pillanatban kiforgathat bennünket vagyonunkból s becsületünkéből; egész társadalmi osztályok jajgatják, hogy boldogtalanok; soha annyi ellenszenv, gyűlölködés, mint ni nap; nincs állam, a melynek a szekere minduntalan kátyúba nem kerülne és veszedelembé; nem győznek elég rendőrt állítani a közbotrányok meggátlására; nincs elég börtön a gonosztevők befogadására; az erkölcstelenség felemészti az embereket már!fjúságától kezdve stb. stb. No és ezzel szemben ez a .: úr ttindérszépességü, boldog eldorádót lát maga előtt; szerinte uralkodik a szeretet, a nemes; szerinte soha egy vallás sem tűnt fel oly fönségesnek, mint a humanizmus! —No *humanizmus, ha ez a te diadalod*, akkor alaposan rádpirított a .: úr, mert hát ha ez az eldorádó, ez a béke, boldogság és menyország, biztonság netovábbja, amit a szabadkőművesek oly ékesen szóló szónokai szerint nyújthatsz az embernek, akkor a szabadkőművesek tanúsága alapján kimondom és velem kénytelen minden elfogulatlan ember kimondani, hogy téged *humanizmus, amely!ly mehyországot tudsz számunkra biztosítani* a pokol szült és átkozott minden lépted és nyomod; te benned, am?ly csak!ly jólétet tudsz adni, csak egy örült eltne láthatja emberi nemünk boldogságának alapját. Ex frudibus cognoscetis, gyümölcséből!smerjük föl a fát.

De nem is humanizmus ez, hanem csak bitorolja az!gaz humanizmus nevét. Embertelen elv ez,!nhumanizmus, amely kivetkőzteti az embert saját valójából, felforgatja erőszakkal mindazt, ami szivünk-eszünk természetes törvénye szerint évszázadokon és évezredekén át!deiglenes és örök jólétünknek biztosítéka volt!

Íme a szabadkőművesség a maga mesztelenségében! Aki nem ismerte eddig, a mondottakból megismerheti őket a saját nyilatkozataik alapján.

Céljuk: Kiirtani minden vallást és felforgatni a keresztény államokat!

Tehát nem, mint a magyarországi symbolikus nagypáholy alkotmánya (I. 2. §.) mondja: „a közerkölcsiség, művelődés és felebaráti szeretet terjesztése és a jótékonyág gyakorlása.“ Tehát nem!gaz, hogy „kizár köréből minden politikai és vallási kérdést és tagjait a hazai törvények tiszteletbentartására kötelezi.“ Sehol nem tárgyalják oly!Intenzív a politikát és vallást, mint a páholyokban ; de sehol annyi perverzítással mint ott.

Eszközeik és munkájok:

Titkos szövetségre lépnek egymással. Titkos jelszavak és szertartások között veszik fel az új tagokat. Gyűléseket tartanak. Hogy mit beszélnek, mit főznek ama gyűléseken, ítélje meg kiki az előbb idézett egypár beszédből. Míg minden szabadkőművest befolyásos álláshoz törekszenek juttatni; addig hallatlan mi mindenre képesek, hogy egy vallásos (szerintük sötét, maradi) embert láb alól eltegyenek. Munkájukat tágkörűvé teszik azzal, hogy lapokat adnak ki, előadásokat tartanak a profán világ számára. Ezen előadásokban és lapokban felhasználják a szemfényvesztés minden nemét, hogy az avatatlan profán világot félrevezessék. Spanyolországban az!gazságszolgáltatás egy gonosztevő szabadkőművest lábaiéi eltesz. Ők világszerte zajt csapnak mellette és mint vértanút tüntetik fel. Portugáliában folyik az ártatlanok vére, hajléktalanokká lettek, akik évszázadokon át lemondtak a világ minden élvezetéről, csaknem rongyban szegényesen éltek, sokat!mádkoztak, magukat megtagadták, hogy!gy embertársuk javára, Isten dicsőségére annál több jót tehessenek a gyermekek nevelésében, betegápolásban stb. *igen ez a valósága portugáli szerzeteseket illetőleg.* Hát a szabadkőműves sajtó, hogy hajmeresztő gazságaikat a világ előtt elrejtse, beszélnek, írnak a szerzetesek ingyenélő, népbutító seregéről; p. o. ezer és ezer Jezsuitáról, holott egész Portugáliában csak néhány száz volt. Megszokott perfidiával összeharcsolt százmilliókról beszélnek, ha ez!gy volna, akkor nem nélkülöznének, akkor nem esedeznének kabátravalóért p. o. a zambéri missióban, amelyet szintén a portugáli provincia tart fenn. A eátán arczátlanságával beszélnek földalatti utakról, becsstelen életie való jelekről. Tehát nem volt elég nekik őket, szegényes hajlékukból kiűzni, hanem tiszta, szeplőtlen becsületüket is elkellelt venniök a világ előtt.

És miért mindez? Hogy a világot ellenük hangolják és hogy eltereljék a világ figyelmét ama hajmeresztő gazságtól, amelyet ott elkövettek, így vezetik félre a társadalmat,! így lázítják a népet, amely ha egyszer lejtőre kerül, magától rohan veszébe.

A páholyok egymással a nagypáholyokban, azután a különböző országok nagypáholyai egymással szoros szövetségre lépnek ama gonosz czélok megvalósítására. És mennek országról, országra, Franciaországban az egyház eltiprását ők készítették elő és ők hajtották végre. Most mennek tovább. „Kelet“ (12. sz. 316. old.) szerint a bruxellesi rue de Persil páholyháza alig volt képes befogadni a nemzetközi szabadkőműves-kongresszusra megjelent testvéreket, akik vagy 500 voltak, közöttük Gelléri Mór, Elischer Gyula és Hevesi József a magyar .: közül. Fournemont főszónok frenetikus tapsokat váltott ki, „mikor a pápa aggresszív fellépése és a német császárnak középkori felfogása ellen tiltakozott.“ Megdicsérte

a magyar .: urakat. Ferrert megsiratták és szövetkeznek világszerte, hogy ezután egy .: testvérnek se történjék semmi baja, ha még oly nagy gazdaságra vetemednék!s. Magellaes Lima portugáli nagymester üdvözlí a spanyol szabadkőműveseket akik a spanyol kulturharcot vívják, „továbbá a *pdpaellenes* Olaszországot, melynek fiatalága nemsokára a san-marinói köztársaságban gyűl össze, hogy követelje a Vatikánnak Rómából való áttételét.“ Azután a belga nagymester élte a francia páholy képviselőjét, „mint amely ország adta a világ népének a nagy forradalom eszméjét . . . Reméli hogy az eglise romanie ellen folytatott harczukban nem állottak meg.“ — Nagy szeretettel emlegette a magyarokat, akik a „Világszabadság“ eszméjével a többit megelőzték. A vége e szavakkal záródott: „A Római A Római Tehát legközelebbi gyűlésüket Rómában tartják.

Már most tessék megérteni, hogy mi dagasztja a szabadkőművesek heblét, mire szövetkeznek világszerte? Országok sorsa felett döntenek! Mennek országról-országra és az utbaeső pápát császárt, királyokat felfalják, vagy kimondják felettük a halálítéletet! És mi nem tetszik nekik bennük? — Hát a nit! Vilmos császár középkori gondolkozása. A pápa — pápa! Szóval háborút üzentek minden fenségnek, ami vallásos. Azt követelik tőlük, hogy mondjnak le a vallásról, vagy pusztuljanak a föld hátáról ; mert ez úgy tetszik az egyes országokban szervezett néhány ezer szabadkőművesnek.

Ezek a .: urak a világ Istentelen nagy hóhérai, akik országok felett ítélkeznek, forradalmat szítnak és rombolnak.

Hazánkban!s erős munkát végeznek, szerencsénkre a zsidósokaság szertelen vakmerőségével, ami remélhetőleg!deje korán felébreszti a józanabb gondolkozása po'gárokot és nem rohannak a .: urak kedvéért fejfel a falnak. A „Világ“, „Az Est“, „Progressió“, „Uj Korszak“ (tanítók lapja) „Galilei-kör“ (egyetemi tanulók közölt) stb. mindaz ő munkájuk, amelyeknek a lelke az egyházgyűlölet. Rágalmaznak, gyaláznak, ánitának, megfélemlítenek. Nincs kezükben semmi tisztességes fegyver.

Ilyen munka folyik a következő páholyokban.

Arad	Ös-zetariás	Főmester: Simay István
Besztercebánya	Felvidék	Turchányi Ödön dr. ügyvéd
Brassó	A három oszlophoz	Gusbeth Ede dr. orvos. (Czim: Rudolf Lass', Neugasse 27.)
„	Pannonia	Weisz Ignác dr. ügyvéd.
Budapest	Galilei	Hoor M. dr. tanár, Zsigmond u. 11.
„	Korvin Mátyás	Telepy Károly, Városligeti-fasor 26.
„	Humboldt	Wiener Gyula, Merleg-u. 47
„	Haladás	Friedländer J. gyárig, Soroks.-u. 9582
„	Hungária	Suhajda I. dr., Füg. Sándor-u. 6.
„	Könyves Kálmán	Mezei Mór dr., Nagykorona u. 13.
„	Eötvös	Felek H. dr. orvos, Andrásy-u. 48
„	Deák Ferencz	Messinger S. dr., Váci-körut 34.
„	Comenius	Bihari M. dr. ügyv., Váci kör. Ipar-u.
„	Demokratia	Verb György, Doh.ny-u. 68
„	Mineva	Schanen E. műép. Rákóczi-ut 8.
„	Pátria	Giück F. igyes, Rákóczi-ut 7.
„	Erzsébet	Csillag Gusztáv.
„	Petőfi	Podmanic/ky-utca 45.
„	Hajnal	Fő-utca 8.
„	Reform	Főmester: Vészi József, József körut 18.
„	Nemzeti	Podmaniczky-u. 45.

„	Márcezius		Ugyanott.
„	Madách		Ugyanott.
„	Prométheus		Ugyanott.
„	Neu Schloss a régi hívek		Ugyanott.
Baja	Honszeretet		
Debreczen	Haladás	Főmester:	Kenézy Gy. dr. (Aczél G. vár. főm.)
Dés	II. Rákóczi Ferencz		Szabadkőműveskör
Eperjes	Thökölyi Imre		Árok-u. 26.
Fiume	Sirius	Főmester:	Steinacker Arthur, Hitelbank,
Győr	Philantropia	„	Mihálkovics T. kir. közj. (Cim Szendrői M. ker. és iparkam. II. titkár.
Oyöngyös	Akác		
Kolozsvár	Unió	Főmester:	Fabinyi Rudolf dr. egyet. tanár.
Késmárk	Szepes	„	Horti Valér, Főtér.]
Kassa	Resurexit	„	Benczur Géza városi főügyész.
Kaposvár	Berzsenyi		
Lugos	Dél		Izabella-tér 8.
Marosvásárhely	Bethlen Gábor		Széchenyi-tér 5.
Mezőtúr	Kossuth Lajos		Buzait.
Munkács	Hegyvidék		
Nagykanizsa	Munka	Főmester:	Szalai Sándor tanító
Nagyvárad	László király	„	Grósz Menyhért dr.
Nyiregyháza	Szabolcs		Károlyi-tér.
Pancsova	Stella Orientális		Obradovits Stajko, keresk.
Petrozsény	Zsilvölg		
Pozsony	Eintracht	Főmester:	Luzatto Lipót, bornyagykereskedő.
„	Zukunft	„	Zifferer Donát, városi építész.
„	Freundschaft	„	Winter Géza dr. ügyvéd.
„	Schiller	„	Engel Jakab dr. ügyvéd
„	Goethe	„	Mandl Lipót dr.
„	Testvériség		Savoy-szálloda III. 83.
„	Hiram		
„	Sokrates	Főmester:	Theyer Hanns kereskedő
„	Humanitas	„	Warmholz Hugó
„	Kozmos		
„	Lessing Zuden 3 – Ring	Főmester:	Gráf Vilmos dr. ügyvéd.
„	Hallgatagság	Főmester:	Kovács György dr. főorvos.
„	Treue	„	Abeles Frigyes kereskedő.
„	Pionier	„	Zenker E. Viktor,
Rimaszombat	Gömör		Losych Odön házában
Sepsiszentgyörgy	Siculia	Főmester:	szépmuzei Bogdán A. takarékpénzt. vezérigazgató, udv. tanácsos.
Sopron	Széchenyi	„	ifj. Gál F.
Szeged	Árpád	„	Lessner R. dr. orvos.
„	Szeged		Kőhegyi Lajos dr. orvos
„	Alföld	Főmester:	Karczag S. dr. ügyv. Cim: Sontagh J.
Szolnok	Ébredés		Hosszu-u. 23. 1.
Szombathely	Losonczy	Főmester:	Kornics Géza ügyvéd.
Temesvár	Világosság	„	Kiss Sándor, dr. ügyvéd.
Ujpest	Auróra		Joanovits-u. 8. Gruber ház.
Versecz	Jövendő		
Zombor	Vaskapu		
Orsova	Wesselényi		
Zilah			

A társadalmat felforgató munkát a következő vezérek alatt végzik:

Jászi Oszkár, Lenárd Jenő, Feiffer!gnác, Reimih Ernő, Purjesz Lajos, Messinger Jenő, Ráskai Dezső, Bricht Lipót, Rau Ootthol, Kunz Ferencz, Berkovics!mre, Olücsmann Henrik, Frey Kálmán, Oorove Amád, Rana Márk, Zeisler Mihály, Szendrői Mór, Landesberg Mór, Wilczek Ousztáv, Csukássy Jenő, Fekete!gnác, Ruzicska Adolf, dr. Laufer József, Raffmann, Pásztor József, dr. Kriszhaber, Jónás, János, Popini Albert, dr. Szende Pál, Buhran S., Orósz Menyhért, Szmik Lajos, Ágoston Péter,

Bogdán Arthur, Atmády Oéza, Fabinyi Rudolf, Folnius Emil, Oold Simon, Jakob László, Kohner Adolf, Kunfalvy Nándor, Szalay Mihály, Tarnay Henrik, Pompéry Elemér, Teleky Béla, Winter Oéza, Asclier Mór, Benedíkl Márk, Brüll Neuda Vilmos, Concha Károly, Clorin Ferencz, Dobos László, Fuchs Mór, Oaár Vilmos, O. B., L. P., Horváth János, Höffinger Miksa, Kugler Mihály, Lahner Gyula, Manthner Adolf, Meller Mór, Mezei Pál, MIBZ Sándor, Moldnuer Emanuel, Ornstein Károly, Pap Dávid, Polacsek Károly, Popper Tódor, Roth Emil, Schick V. Ernő, Schreiber Emil, Schuster József, Virág Oyula, Wollinger Lajos, Ernst J. Bokay, P. J., Radte, Rózsavölgyi Manó, L. M-, F. P-, Oelléri Mór.

Mi a mi teendőnk?

Veszedelemben van az egyház és a haza! A szabadkőművesek összeküldtek minden vallás kiirtására! — Ez nem titok többé! Ezt sem ők, sem más nem tagadhatja! — Nyíltan üzentek hadat a vallásnak és nyíltan ostromolják napról-napra!

Elérkezett a válságos óra, amikor a szégyenletes tétlenségből ki kell vonulnunk a küzdelemre, amelyben vagy mi, vagy ők pusztulnak! — Nem lehet többé gyáván megfutamodni, vagy elrejtőzni; mert úgy bánnak velünk, mint a Portugáliákkal, akiket menekvésükben vertek agyon.

Jogos a harc, mert a mi szent meggyőződésünk, hogy hit-erkölcsi elvek nélkül nem élhetünk. Életünk eleme a vallási *Életünkért a küzdelem jogos!*

Tehát csatasorba! Minden hívő lélek nyújtson baráti jobbot! Szervekedjünk országszerte és világszerte!

De küzdjünk törvényes fegyverrel, nem mint a mi ellenségünk! — Ne rágalmazunk, ne ferdítsünk, hanem mondjuk az igazat! — Ne követeljük el senki jogát s vagyonát; de követeljük, hogy a mi jogainkat!s becsülje meg mindenki és ne legyen hazánkban olyan testület, amelynek privilégiuma a rablás, gyalázás!

1. Fordujunk őfelségéhez. Kérjük meg, van-e tudomása arról, hogy az elhatalmasodott titkosjárulat miként gúnyolódik minden tekintély felett? — Van-e tudomása Őfelségének arról, hogy ahányszor egy trón rombadől a föld hátán, a magyar szabadkőműves páholyokban!s tapsolnak? Van-e tudomása arról, hogy a titkos társulat odúiban készítenek elő minden oly társadalmi kérdést, amelylyel az uralkodóknak meggyül a bajuk. És vájjon nem látja-e elérkeztnek az!dőt, hogy jobb alattvalóinak hűségére támaszkodva ezt a lázító elemet megfékezze?

2. Appelláljunk a honatyákhoz! Vájjon van-e tudomásuk arról, hogy mily honfelforgató és békét háborító munkát végeznek a szabadkőművesek a páholyokban? Vagy talán azt tartják, hogy vallás nélkül fennállhat a nemzet, és hogy az a folytontartó becstelen aknamunka és áskálódás a vallás ellen, nem provokál-e oly ellen akciózt, amely ha összeütközik az!stentelen áramlattal, sokat szenvedett hazánkra nézve végzetes következményekkel járhatna? És vájjon nem hajlandók-e a haza békéjének megóvására védelmükbe venni a hit- és erkölcs jogát a merénylőkkel szemben?

3. Appelláljunk főpásztorainkhoz! Kérjük meg, nem látják-e már a báránybőrbe öltözött farkasokat, amelyek Krisztus juhait szétmarczangolják? Nem látják-e, kik tanítják népünket az Isten-káromlásra, az egyház megvetésére; kik üznek ki bennünket az iskolából, kik készülnek bennünket kirabolni? És nem tartják-e az!dőt elérkeztnek arra,

hogy szembeszálljanak a farkasokkal s Krisztus Urunk szava szerint, ha kell akár a „jó pásztor“ példájára életöket adják juhaikért?

4. Appelláljunk minden Istenben hívő lélekhez! Legyen az zsidó, református, vagy katolikus! Nem látják-e be, hogy manap nem az a főveszedelem, hogy nem vagyunk egy hiten, hanem az, hogy minden hitet ki akarnak irtani belőlünk? — Nem az ma a főkérdés, melyik az!gaz hit, hanem az, hogy egyáltalán van-e a hitnek létjoga?

Különböző hittel, ha igaz szívvel keressük az!gazságot, megtudunk egymás mellett maradni; de ezzel a minden vallástirtó néppel nem lehet békében élnünk!

Ezek után kérjük a reformátusokat: nem jobb volna-e a helyett, hogy a katolikusok belügyét firtatják; azt tárgyalják, helyes-e az a törvény, amely szerint a katolikus házasságot köt „Ne temere“; vagy helyes-e az a mód, amelylyel ünönmagát — nem a reformátusokat — reformálni akarja „Borromeus“, ezen!degen beavatkozás helyett nem volna-e jobb nekik ama hárompetyes urakkal foglalkozni, akik bizonyára nagyobb veszedelmére vannak a református egyháznak, mint a katolikusok hitélete.

Kérjük a zsidókat, hogy vájjon nem volna-e jobb fanatikus gyűlölködés helyett, amelylyel a katolikusok!ránt viselkednek, saját .∴ hitsorsosaikkal foglalkozniok, akikből kerül ki a páholyok lakóinak nagyrésze és akik már nemcsak a zsidókat, hanem magát a szabadkőművességet!s diszkreditálták?

5) Appelláljuk a józan gondolkozású néphez!

Vájjon nem látja-e már be, hogy ezer üres Ígélet fejében legdrágább kincsét: hitét erkölcsét rabolja el a szabadkőművesség? Nem látja-e be, hogy ez azIstent és lelket tagadó szövetkezet, szép ígéretekkel mindent felforgat, amit évezredekén át építettünk; de azután nem tud adni helyette semmi mást, mint nyomort, kételyt, felfordulást, becselenséget slb. Vájjon nem látja-e már, hogy itt az idő, hogy szervezkedjék minden Istent és lelket bíró. hogy a törpe kisebbséggel szembeálljon legszentebb jogaiért?

6) Családapák és anyák éljenek legszentebb jogukkal és teljesítsék legszentebb kötelességüket! Ne egyezzenek be abba, hogy gyermekeiknek szívéből gonosz tanítók kiirtsák a szívnemesítő hitet. Azért!s semmi áron bele ne egyezzenek abba, hogy szabadkőműves tanítók tanítsák gyermekeiket.

7) Közösen követeljük a „gonosz“ lapoknak megszüntetését és bojkottálását, különösen a legbecstelenebb lapokat kell üldözöbe vennünk, amilyen a szabadkőműves „Világ“. „Az Est“, „Új-korszak“ stb., amelyek egyebet sem tesznek, mint rágalmaznak, ferdítenek, láztanak.

8) Állítsuk össze a szabadkőművesek névsorát és kérjük meg, mily joggal sajátítanak ök ki minden befolyásos vallást maguknak? Miért gázolnak ök oly frivol módon más becsületébe? És szálljunk velök bátran szembe, *hisz ök csak 5—6 ezren vannak, mi meg milliók volnánk.*

Végül kérjük a katolikus nagygyűlést:

Tegye ezen programot magáévá! Vagy nem azért jövünk-e össze, hogy jogot követeljünk hitünknek és oltalmat keressünk jogtalan üldözöink ellen?

„Nagymester testvérek! Vezessétek a szabadkőműveseket a háborúba.“ így szólt Purjesz Lajos .: tv. az!dei szabadkőműves nagygyűlésen (Orient. 1910. 145. old.) És micsoda háborúba? A szónokIstenkáromló szava szerint: „a szomorúIsten ellen.“

Hát hívő lelkek!tt a hadüzenet! Hol vannak a mi vezéreink? Kiknek mondjuk mi: Vezessetek a háborúba évezredes szent jogaink védelmére?

Nem mi kezdtük a háborút. Mi csak védjük magunkat. De véde-nünk kell magunkat különben veszve vagyunk!

„Testvéreim! — mond a jelzett szabadk. szónok. A forradalom,amely minden felvilágosult elemet csatlakozásra szólít, mindegyitek erejét követeli. Nem szomjúhozik vérre, de az bizonyos, hogy célját rózsavízzel nem éri el“. Ez magyarul annyit tesz, hogy biz ők Istentelen elveik megvalósítá-sára készek még vért! is ontani.

Tehát hívő lelkek itt a vértanúság dicső korszaka. Elő tehát a hit-vallók sziklaszilárd hűségével, a vértanúk oroszlán bátorságával; mert jobb nekünk hitünkért dicső vértanúságot szenvedni, mint becstelenül hitet-lenségben élni!